

A CANDÉA

10º ANIVERSARIO

Letras Galegas

2010

Uxío Novoneyra

Revista do Caurel

SUMARIO

Foto Portada	J. Luis M. Sande
Foto Novoneyra	Federico García-Cabezón
Páx 2	Sumario, Teléfonos de Interese
Páx 3	Editorial
Páx 4	Algo está cambiando
Páx 6	Uxío Novoneyra I Parte
Páx 8	Uxío Novoneyra II Parte
Páx 11	Uxío Novoneyra III Parte
Páx 13	Uxío Novoneyra IV Parte
Páx 16	Uxío Novoneyra V Parte
Páx 20	Prenderei a Lareira
Páx 22	Uxío Novoneyra VI Parte
Páx 24	Uxío Novoneyra VII Parte
Páx 26	Uxío Novoneyra VIII Parte
Páx 27	Uxío Novoneyra IX Parte
Páx 28	Uxío Novoneyra X Parte
Páx 29	Uxío Novoneyra XI Parte
Páx 30	Uxío Novoneyra XII Parte
Páx 31	Uxío Novoneyra XIII Parte
Páx 32	Uxío Novoneyra XIV Parte
Páx 33	Uxío Novoneyra XV Parte
Páx 35	Uxío Novoneyra XVI Parte
Páx 36	Pregón Festa da Castaña 2010
Páx 37	Algo do que aconteceu

TELÉFONOS DE INTERESE

CENTRO MÉDICO (Folgoso)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (Seoane)	982 43 30 90
HOSPITAL COMARCAL (Monforte)	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA.....	112
CRUZ VERMELLA (Pedrafita)	982 36 70 06
CRUZ VERMELLA (Quiroga)	982 42 83 55
FARMACIA (Folgoso)	982 43 31 02
CASADO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDACIVIL (Seoane)	982 43 30 83
AUTOBUSES "Empresa Caurel"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (Monforte)	982 40 26 94
ESTACIÓN RENFE (Monforte)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIIS	085

**CEREIXAL florencia,
pura encarnación de brancura,
como me conmove a túa grazia,
a túa fermosura!**

Vicente Reboleiro (Prenderei a lareira)

FORMA PARTE DO EQUIPO DE "A CANDEA"

Si tes algo que contar do acoira Courel ou descexas que as túas fotos aparezan na revista A CANDEA, so tes que facelo chegar a través do endereço electrónico ou postal ou tamén facendo a entrega en máñ, e si este poder ser en soporte dixital, mellor. Lembra que calquera traballo que se reciba para ser publicado, deberá traer consigo a identidade do seu autor ou responsable. A Dirección da revista reservase o dereito da publicación dos traballos, rexeitando calquera que se considere non axeitado polo seu contido ofensivo ou menosprezo a persoas, estamentos, etc.

ENVIA A TÚA COLABORACIÓN PARA ACANDEA N° 28, ANTES DO 15 DE MARZO DE 2011.

QUERES SER MEMBRO DE "FONTE DO MILAGRO"?

Si desexas formar parte da Asociación, participa nas actividades que esta organiza e o mesmo tempo traballar na recuperación e desenrollo cultural de O Courel informate en: www.fontedomilagro.org ou ben no endereço electrónico acandea@mundo-r.com. Tamén podes facelo no endereço postal: Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"- Froxán, s/n – C.Postal 27325- Folgoso do Courel (Lugo) e nos teléfonos: 982 210 128 – 619 025 252.

CASAS RURAIS

RODRIGO e A BOUZA

Ó PE DA FERMOSA DEVESA DE PADERNE
A MELLOR MANEIRA DE DISFRUTAR DA NATUREZA

**ALUGUER
DE QUADS**

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

EDITORIAL

Editorial

Apesares da crise que se está a ver e vivir en tódolos sectores, no eido cultural no Caurel viviuse un ano positivo. Por unha banda a dedicación do día das Letras Galegas 2010 a UXIO NOVONEYRA, o Poeta do Caurel. Por outro lado o décimo aniversario da Revista de Caurel, case que a maioría de idade dunha publicación que nace aló polos comezos do século cun obxectivo sinxelo: facer unha publicación que fale do Caurel e na que poidan participar quen o desexe; unha revista humilde e sinxela porque así ten que ser. Os recursos cos que contamos son moi axustados, pero a vontade e ilusión dun grupo importante de persoas fai posible que xa falemos de dez anos da primeira CANDEA, algo que nin os máis optimistas naqueles intres contabamos ver, e agora é realidade, unha ilusión e empeño axudado por colaboradores comerciais, nalgúnha ocasión institucións públicas que fixeron más sinxelo o traballo. A min persoalmente, e como representante da Asociación Fonte do Milagro, tocoume petar en moitas portas, pedir axuda, algunha vez escoitando a resposta que a ningúén lle gustaría escoitar, pero é certo que foron os menos. Coma en todo, os principios non resultan sinxelos pero si contas co apoio da xente, o alento de moitos que creron no proxecto e animaron nos momentos difíciles, así fomos tirando e conseguindo que día a día o grupo de A CANDEA fora medrando; consellos, suxerencias de expertos lévanos a realidade da dificultade que ten sacar á luz unha publicación e concretamente nun espazo que non deixa de ser complicado, pero é certo que o ánimo que foi chegando desta xente deu forzas suficientes para ir pouco a pouco e facer que A CANDEA siga florecendo, e con esta sexan xa 27.

Celebrando este aniversario, e coincidindo co gran acontecemento das letras galegas, desde a Asociación queremos facer unha edición diferente, algo especial, onde render unha homenaxe a Novoneyra o remate dun ano no que Galiza se encheu de actos na honra do poeta de Parada de Moreda, quen, en dous versos deixou dito moi claro o que é O COUREL:

*...Caurel dos tesos cumes que ollan de lonxe.
Eiquí síntese ben o pouco que é un home*

EMV
Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor Avari. MORENO convida a viño doce a tódolos amantes do CAUREL.

ARMANI -- GANT -- TOMMY -- BARBOUR etc.

MORENO • Marqués de Ugena, 40 Sarria (Lugo) • Tfno.: 982 530 791

PORTOMORENO • Prza. Conde Fontao, 13 Foz (Lugo) • Tfno.: 982 141 804

ALGO ESTÁ CAMBIANDO

Neste concello de Folgoso do Courel algo está cambiando, e polo visto para ben. Co gallo da festa de Folgoso do ano 2009 xogouse un interesante partido de fútbol de solteiros contra casado, e ó decir interesante non me estou referindo precisamente ao xogo desenrolado en si nin ao resultado final, que era o que menos importaba, senón ao espectáculo ofrecido por un grupo de nenos afecionados presentes no acontecemento deportivo, consistente nun ir e vir en busca dos balóns que se precipitaban prado abajo impulsados polo pe dos xogadores dun e outro bando cando non acertaban a metelos na rede. O prado no que se xogaba o partido era plano, pero xusto detrás da portería sur hai outro cunha considerable pendente que facía que o balón se precipitase prado abajo a velocidade vertiginosa ata chegar ó río de Carballido, alá abaxo onde estivo o Mazo de Folgoso.

Daba gozo ver ós nenos correr tras dos balóns por aquela pendente, unhas veces correndo, outras arrastrando o cu ou dando voltas de campá en dura pugna por alcanzar a endemoñada pelota. ¡Como corría a condenada! E como corrían os nenos tras dela.. Aquelo semellábase moito a unha competición inglesa na que corren por unha pendente tras dun queixo, so que en Folgoso era tras dunha pelota de fútbol. Os pobriños cando chegaban ao címo do prado coa pelota nas mans viñan exhaustos; o seu rostro conxestionado era o fiel reflexo do enorme esforzo realizado para subir aquela costa ata o terreo de xogo. A veces o que subía xa se atopaba con outro que baixaba

disparado tras doutra pelota; menos mal que había máis dun neno e dunha pelota. Sen dúbida o deporte que eles facían era moito más duro que o dos xogadores, que aproveitaban ben o tempo para descansar mentres non chegaban os nenos coas pelotas. E así unha vez tras outra ata a finalización do partido, que boas ganas terían os pobriños nenos que chegara.

Ante tal espectáculo era inevitable recuperar lembranzas daqueles difíciles anos da metade do século pasado. Sen pretendelo un, mentalmente, como a través do túnel do tempo, transportábase a aqueles duros anos decatándose, con tristeza, de que aquí despois de tantos lustros as instalacións deportivas brillan pola súa ausencia.

Este ano 2010 o escenario foi outro, sen pendente pero ben custodiado por frondosas silveiras nas que cando entraba a pelota as dificultades para recuperala eran patentes e non abundaban voluntarios dispostos a arar as pernas coas silvas, naturalmente estas cousas non sucederían se houbera unhas instalacións deportivas minimamente decentes. De todas maneiras, e isto hai que recoñecelo, algún cambio neste aspecto xa se produciu coa adquisición por parte do concello dunhas cestas de baloncesto instaladas no que foi o centro escolar de Folgoso. Isto non é gran cousa, pero polo menos xa hai indicios de que se empeza a pensar na xuventude, cousa que ata a data nunca se tivo en conta, o cal nos dá pe para

Unha porta ó Caurel

CASA RURAL BONIFACIO

6 Habitacións con baño - Cociña tradicional
Fermosas paisaxes da Montaña do Lor

Vilar de Lor, Quiroga - Lugo Tlf. 982185 449
www.loralto.com

pensar que se está a producir un cambio para ben, xa ía sendo hora. Se temos en conta que é a primeira inversión do concello en materia de deporte con pes e cabeza, non cabe dúbida que é un bo síntoma. Era hora de que a nosa xuventude tivera para divertirse algo más que a barra dun bar. Que sigan así, pensando na xuventude, que é o futuro de todo pobo ou país.

Teño a impresión de que por primeira vez neste concello se está a traballar con ilusión e visión de futuro, oxalá as cousas non se torzan e podamos manter a esperanza de que este municipio poda saír adiante como o fan os do entorno. Polo menos que non teñamos tantos motivos para sentir esa especie de envexa, sa, iso sí, coma ata agora.

Hai tempo que a trabes deste mesmo medio veño manifestando a miña preocupación pola falta de interese da xuventude nos temas municipais. Faltaba esa sabia nova cargada de ilusión por mellorar as cousas; agora, que afortunadamente, esa xuventude tomou o relevo, polo que a min respecta deséolles todos os éxitos do mundo para ben de todos.

Sen dúbida a experiencia é un grado, pero a enerxía xoven é vital para emprender calquera empresa. Penso que por primeira vez temos unha alcaldesa que promete. Esperemos que siga por esa senda e nos empece a dar unhas alegrias as que non estamos acostumados.

Se as circunstancias o permiten, alí onde haxa xuventude hai que facer algúnhha instalación deportiva por pequena que sexa; máis vale pouco que nada. Se hai ocio haberá máis familias que elixan os nosos pobos como destino vacacional, iso é positivo para todos. Este concello ainda está sen explotar turísticamente, se pode dicir que ainda está en panos menores neste sentido, por iso se debe traballar con cabeza nesa dirección insistindo, naturalmente, na necesidade dese parque natural que tanto tardan en declarar.

A Xunta ten esa débeda cos courelaos e non debería demorar por moito tempo este tema. De todos é sabido que

a iniciativa privada do noso concello carece de recursos económicos para levar a cabo obras turísticas importantes, pero con un empuxón da Xunta as inversións poderían empezar a vir de fóra para que O Courel empezara aemerxe dese atraso secular.

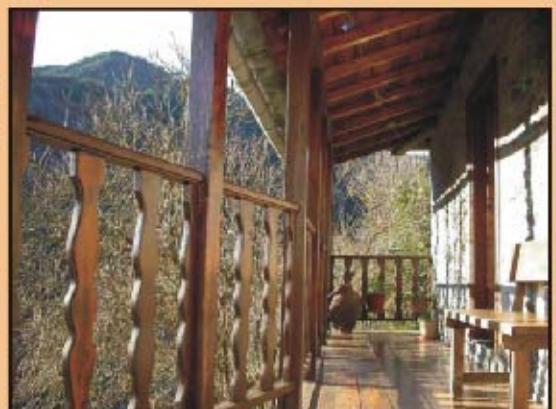
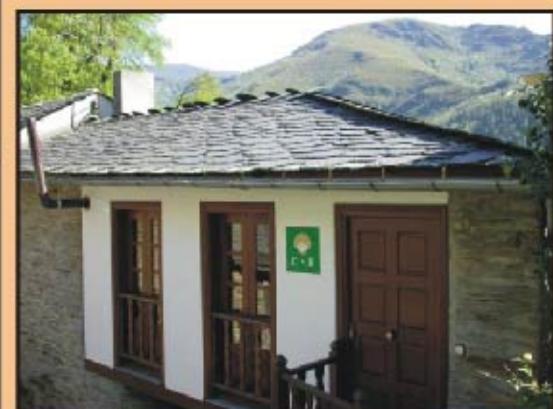
Na Pobra de Brollón están a montar unha planta de biomasa porque os seus mandatarios se moveron para conseguila, unha industria que lles proporcionará numerosos postos de traballo que representarán un importante impulso económico para o municipio. Seguramente se nós tiveramos os seus mandatarios municipais hoxe as cousas serían diferentes e posiblemente estaríamos a falar desa mesma industria no noso concello, pero, lamentablemente, temos que seguir vendo como os nosos veciños prosperan mentres nós seguimos a velas vir.

Temos materia prima en abundancia para esa industria, pero non temos a industria. Se por agora temos que conformarnos co turismo tratemos de ofrecer o mellor de nós, sempre con miras a diversificar a economía do concello en canto se poda.

Sabemos que estamos en época de vacas fracas, pero non debemos perder a esperanza de que por fin se empece a facer algo pensando no futuro.

Esas persoas que pasan as vacacións no noso concello, con ou sen segunda vivenda en propiedade, son moi positivas para os nosos pobos, por iso debemos procurar que sigan vindo e que cada vez veñan máis. É moi importante poderles ofrecer unha vella paisaxe, pero iso non é suficiente, necesitan moitas más cousas. Para que a iniciativa privada foránea inverta no Courel ten que ver un horizonte más despexado.

Arturo A. R.

UXÍO NOVONEYRA

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra” (1930-1967)

I Parte

Aínda que apoio o topónimo “Caurel” por aparecer “Caurelle” no Tumbo de Samos, ó ir tralas pegadas de Uxío Novoneyra, estou na obriga de escribir “Caurel”, como lle gustaba ó “dicidor” de poesía.

As campás das igrexas do Courel repenicaron con forza o día 19 de xaneiro de 1930, véspera de San Sebastián, data do nacemento de Uxío Novoneyra. Na (...) *Casa de pedra e cal vella*”(sic) Os Eidos (...) casa grande de Parada ou casa da Fonte ou casa do crego, na pequena aldea de Parada do Concello de Folgoso do Courel fixeron festa.

¡Lonxe quedan os anos da nenez e lonxe as brincadeiras de Uxío pola Rogueira!. O cumprir os 15 anos, o mozo vai a Lugo estudar obacharelato. Nestas datas coñece ó poeta chairego Manuel María. A saudade fai soña-la serra, e o rapaz caurelán verte soños nuns primixenios versos. No ano 49 o mozo marcha a Madrid onde se matricula como oínte na Facultade de Filosofía e Letras. Segundo C. Branco e C. Rodríguez Fer, os primeiros poemas de Uxío: “Pedazos” e “O discurso dos nomes” foron publicados en castelán na revista “Bengala” e máis tarde recitados polo poeta do Courel no Teatro Lara. O xove frequenta os cafés “Lión D’or” e o “Gijón” que, recén restaurado, colga do teito un móbil de Angel Ferrant. No “Lión” reúnense artistas plásticos e escritores galegos entre os que se atopaba Xosé Ramón Fernández-Oxea, –“Ben-Cho-Shey”-, quen aínda que traballaba en Toledo viña á tertulia do “Lión”. No ano 51 Ben-Cho-Shey foi nomeado representante da Editorial Galaxia en Madrid e anima a Uxío a escribir en galego. No “Gijón”, tralo mostrador está dona María e serve a “mesa dos galegos” o camareiro Pedro. Non falta á tertulia o escritor Cristino Gómez Glez (Cristino Mallo), o crítico Castro Arines e os escritores Carlos Martínez Barbeito, Camilo José Cela, Eugenio Montes, Joaquín Calvo Sotelo e un longo etc. Comezan as andainas madrileñas dos pintores Xabier Pousa e Tino Grandío e o grande amigo de Uxío, Raimundo Patiño. O poeta do Courel regresa a Galicia para facer a mili onde se

atopa co seu compañoiro de estudos e irmán da poesía e do pensamento ideolóxico, Manuel María. Uxío fai a mili en Lugo, Coruña e Santiago, e é asiduo do Café Derby, punto de encontro dos galeguistas, entre os que destaca o inspirador do galeguismo da postguerra, Ramón Piñeiro, quen explica ós mozos o “Significado da Saudade”, (...) “Ramón de Láncara en Compostela(...)”(sic)” dirá Uxío máis tarde ... (Os Eidos). No 53, o pintor de Pontecesures, Carlos Maside, fai un debuxo a lapis do xoven do Courel. A relación cos galeguistas fai mella en Uxío e comeza a versificar en galego, a lingua que falou dende neno. O S.E.U. recupera os certames literarios ou “Festas Minervais”, tradición do S. XVII. No ano 55, a revista Atlántida publica no exemplar de (marzo-abril) “A vinda Primaveira” que asina: *E. Novoneyra*(sic). “Brila a agoa nas beiras/ As calcas do cuco polas uceiras...”(sic). O 55 é un bo ano para Uxío, sae a rúa o seu primeiro poemario en galego que edita Galaxia, da que Maside e Ramón Piñeiro foron directores. Estamos a falar da publicación do incommensurable libro “Os Eidos”, prologado polo propio Ramón Piñeiro con cuberta do pintor galeguista Ricardo García Suárez (Xoán Ledo) que daquela filosofaba sobre a peregrinaxe da pintura na revista Grial. Os poemas de Uxío están cheos de localismos que reflecten o peculiar léxico do Courel, cunha clara resonancia nasal, simbiose do galego da serra e do Bierzo. Uxío mostra nos *Eidos* un claro dominio da creación poética, semellante á primixenia lírica galego-portuguesa, personalísima exaltación do microcosmos como punto de partida da súa viaxe poética que, como Ulises, soña o retorno á terra (...) –“*Caurel dos tesos cumes.../Eiquí síntese ben o pouco que é un home...*”(sic)

A inmensidrade da natureza leva ó autor á reflexión metafísica: ¡Os Eidos!, ¡o silencio da braña...!, a serena calma dos soutos, os texos... o canto das pincheiras, o ruxir dos carrozos, a fonoestilística da poesía de Novoneyra (...) “os fonemas vibrantes que recolle o poeta...”(sic) dos que fala Claudio Rodríguez Fer no libro “Poesía Galega”. En marzo do 56, dende Bos Aires, en “Libros Novos” de “A Nosa Terra”, Bernaldo Soto fai unha longa referencia “Os Eidos de Novoneyra”(sic) da que extractamos: (...) *O poeta Novoneyra é un dos valores positivos das derradeiras xeracións literarias de Galicia...* (...) Deica agora leva publicado un par de libros poéticos, o segundo “Os Eidos”, o outro, composto en castelán, non queremos lembrarnos. Ten inéditas ademais dúas obras xa coñecidas por algúns amigos: “O libro das cantigas” i a peza de teatro “A noite é máis que unha pechada escuridade”(sic).

Hospedería Bar
FERREIRO

- Habitaciones con baño
- Comidas de la zona

Telf.: 982 43 30 65 - 982 43 30 23
Seoane do Caurel (Lugo)

O diario compostelán "La Noche" foi nexo de xoves galeguistas, onde os poemas telúricos de Uxío cantaron á serra lucense. No ano 56, López Nogueira consegue galeguizar as Festas Minervais e en febreiro do ano 57, don Ramón Otero Pedrayo escribe: (...) "Primeiro vai Novoneyra. Il co libro "Os Eidos"(sic) (...). O canto da serra recolle nas páxinas brancas da neve fervenzas de versos.

"Dous poetas na serra. Uxío Novoneyra e María Mariño"

Houbo un tempo que se cuestionou a existencia de María Mariño, chegaron a pensar que era unha invención de Uxío, pero certo é que María Mariño "a dinamiteira da fala" como a chamaba Uxío, vivía agachada na serra do Courel. Os poemas de María Mariño son coma sendeiros que percorren a alma, coa lenta inmensidate do paso do tempo na serra (...) "cantos outonos e longos invernos (...). A pleuresía retivo a Uxío máis de dez anos en Galicia; O regreso a Madrid no 62 está cheo de vivenzas, o poeta participa intensamente na vida intelectual madrileña, traballa con paixón na radio e na televisión en programas como "Poesía e imaxe", "Poesía en Compostela" e "Versos a media noite". Novoneyra é un dos asiduos ó estudio de Reimundo Patiño onde se reúne o grupo "Brais Pinto": Cribreiro, Fdez Ferreiro, Ramón Lourenzo, X.L. Méndez Ferrín, Bernardino Graña e o propio Patiño, grupo que máis tarde editarán poemas de Uxío. Daquela frecuenta o "Gijón" o poeta maldito Carlos Oroza e mailo pintor Tino Grandío, do que escribirá Novoneyra: (...) Gris-Grandío "Nun chover por siglos...)(sic) Os Eidos. Tempos de creación baixo a lousa do réxime: (...) "Aquella tertulia era como el rompecabezas de España"(...)(sic), escribe Umbral, en "La noche que llegué al Café Gijón".

No ano 63 María Mariño coa axuda de Uxío-, saca á luz na editorial Celta "Palabra no tempo": -*Son aquela! Son aquela que no bosco/escuitaba o himno dela!*(..)(sic), poemas que berran os silencios da serra, onde moitas preguntas non obteñen resposta. No ano 66, editase unha nova obra de Uxío en edición bilingüe: "Elegías del Caurel y otros poemas". (Ed. Rialp. col. Adonais, Madrid).- (...) "Ondas de saudade o laio de Novoneyra" (...)(sic). Na primeira parte o libro recolle a producción de Uxío do 53 ó 57, mentres as "Elexías de Madrid" falan do ano 62 ó 65; Mentres na 2ª parte do libro, engádense outros poemas. Novoneyra volve ó Courel, onde María Mariño versicula na súa peculiar rima libre, novos poemas que emerxen da brétema do tempo, nun voo persoal e solitario que saírá á luz despois do seu pasamento baixo o título: "Verba que comeza". Algúns estudiosos das obras de María e Uxío ven influencia de Uxío nos versos de María e viceversa, a amizade entre poetas marca, pero neste caso nos poemas de María subxace un trans fondo personalísimo envolto na soledade da serra, mentres os de Uxío reflecten a impronta minimalista, onde se conxuga o respecto á natureza e o existencialismo. De esta época, é o poema "Poesía a tres voces", composto conxuntamente por Uxío Novoneyra, María Mariño e Ramón Regueira Vázquez, amigo e contertulio das tardes caurelás. O propio Ramón Regueiro escribe para a revista "A Candeira": (sic) -No nº 46 da revista "A trave de ouro" publicación galega de pensamento crítico que dirixe o prestixioso escritor Xosé Luis Méndez Ferrín, reproducése un

poema colectivo composto o 26 de santos de 1966 por Uxío Novoneyra, María Mariño e eu mesmo que coido ben merece ser publicado na revista "A Candeira" pola relación que os tres autores teñen co Caurel".(...)(sic).

"Poema a tres voces" (*) (Uxío Novoneyra, María Mariño e Ramón Regueira)

NOVO: Zoa a terra sombra branca pecha de fius pingan do ceo.
 MARIÑO: Anebra hoxe raxouna que non sei de min.
 MONCHO: Non é certo que ollamos noites e días
 Pois o tempo para inorde pola vida.
 ¡Eu soio baixo este ceo inmenso!
 NOVO: Misterio que só e fóra se escuta
 Achega o centro en punta
 Primeira semenza guindada para se perder.
 MARIÑO: Os ben contados
 Traen a cruz a costas que ninguén deixa.
 MONCHO: As ondas tornan do país dos sonos
 Co segredo dos fondos boscos.
 NOVO: Centro puro tralo dor da fronteira caín para outra
 Banda e dei nil.
 MARIÑO: "Amén" digo a todo o longo das cousas
 Que traen o tempo xordo que non dí.
 MONCHO: Un pulo do cor voltando polo seu xeito
 De dono das arelanzas.
 NOVO: Déixame enredar
 Meter baleiro nos petos.
 MARIÑO: Sei quen dixo que era noite porque a lúa alumaba
 Lúa sempre hai
 O que falla é luz que non se apaga naos dela.
 MONCHO: Ibamos paseniñamente polas congostas
 Aprendendo a linguaxe de vento.
 NOVO: Preme pusame aquí
 Onde se abra camiño en escada para chegar.
 MARIÑO: Reina a terra nun xordomudo
 Encanto lle veña a fala
 Fuxiremos todos por saber contestar.
 MONCHO: Deixa que o día nos traia soles e aromas
 Que as verbas non se corten,
 Que a lus non se apague
 O camiñar.
 NOVO: Xa podo deixar os ollos niste intre
 Rubido en calquer cousa chégoche.
 MARIÑO: Desperlei nun futuro que xa eu vivira
 O atopalo vivo
 Morrín na noite que xa dormía dela far feito.
 MONCHO: Serán de outono, cor gris de soedade
 Que un sinte, palpa e sabe.

RAMON REGUEIRA VÁZQUEZ.

Pontedeume, Decembro de 2001

(*) Este é un poema colectivo que compuxeron na Casa Grande de Parada do Caurel o 26 de santos de 1966 Uxío Novoneyra (Novo), María Mariño (Mariño) e Ramón Regueira (Moncho). Foi escrito polo procedemento de dobrar o papel sen ler un do

outro. Este xogo literario pode contribuir ao mellor coñecemento da obra dos poetas participantes. (Nda R)

O xogo literario segue o dictado do pensamento, diverxe do automatismo dos surrealistas nos que calquera escrito expresaba o dictado da sen razón. Neste caso o trío de poetas cumpre a aspiración de Lautréamont: "A poesía debe ser feita por todos". Os xogos estimularon a creación pero foron truncados polo pasamento de María Mariño no ano 67. A partir desta data a poesía de Uxío dá un xiro sen deixar de mira-la serra, o poeta volve a mirada ó mundo e mergúllase na loita socio-política.

*Mercedes Vázquez Saavedra.
19 de xaneiro de 2001,
Un día como hoxe naceu Uxío Novoneyra.*

"Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra" (1967-1979) II Parte

O 11 de xullo do 67 a Voz de Galicia recolle "Apoloxía Póstuma", lembranza de Novoneyra a María Mariño. O "Diccionario de Literatura portuguesa- brasileira e galega", dá conta dos autores galegos contemporáneos, traballo que asinan Lugrís e Guerra Dacal. Tal diccionario, referencia a Uxío Novoneyra e di :- (...) "deu-nos tão só "Os Eidos" (1955), mas a súa originalidade na lírica galega consagrhou-o como extraordinario poeta" (...) (sic). A primeira edición do diccionario galego- portugués e brasileiro, só fala da poética intimista de Uxío, mais estraña que a edición do ano 97 de MF -editor de Porto-, non engada os cambios que dende o 67, sufriron os poemas do poeta da serra ó implicarse de cheo na problemática político-social galega.

"Dictadura porta xorda", "Elexía instantánea a Ernesto Guevara" e "Pranto polo Che", son as ladaññas que Novoneyra chora pola morte do Che, acontecida o día 8 de outubro do 67 en Bolivia (Na Higuera): (...) "Nin pra ti teño outra voz" (...) (sic),-reza un dos poema de Uxío. Era o comezo da revolución poética de Uxío que, en maio do 68, súmase á loita dos estudiantes de Compostela que secundan o maio francés. Os

estudiantes toman as rúas de París, Daniel Cohn Bendit, de alcume "Dany o vermello" loita sen tregua nos disturbios parisinos. Sartre deixa ós soviéticos e adhírese ós maoistas, e na afastada serra do Courel, Novoneyra busca os vellos poemas chineses que leu na mocidade, e atopa a través da natureza, a esencia do pobo.

Os asasinatos de Luther King e de Kennedy en abril e xuño, preocupan ós circuitos intelectuais. Nos cafés composteláns coméntanse en voz baixa as andainas de Angela Yvonne Davis, alumna predilecta de Marcuse, e algúns que volven de América fan mención ó "Black Power" e ás panteras negras. **Novoneyra** desde o seu microcosmos persoal de Parada preocúpase do que acontece alén das fronteiras, a guerra do Vietnam é un dos temas que máis desacouga o poeta, ata o punto de sair publicado na revista "Triunfo" o poema "Con Vietnam", o que deu pé a que a "revista exterior de poesía hispana" inclúa o "Vietnam canto" entre os poemas elixidos, poema que, segundo algúns estudiosos novoneyranos, foi editado en América, anque o propio Uxío se encargou de aclarar que o "Vietnam" fora editado en Barcelona. Dende Nova Iorque o Barcelona, o "Vietnam canto", voou a ceo aberto como os chorros de auga que noutrora arrastraron o ouro da Mina da Toca. Os versos doentes do poeta da serra alertaron sobre a残酷da de guerra aos que como no berro de Munch, tiñan as orellas pechadas...*Unha vez por cada morte/Vietnam(...)(sic)*). Na década dos 70, os poemas de Novoneyra marcaron as pegadas da liberdade. Naqueles tempos, o poeta do Courel deu unha serie de recitais poéticos nas capitais galegas, tiveron grande sona os da Coruña e Vigo, aínda que o recital de Pontevedra se suspendeu por orde do goberno. Os recitais de Uxío Novoneyra convertérónse en macro manifestacións, e os seus poemas, o berro contra o silencio dictatorial:*(...)De tanto calar xa falo solo* (...) (sic). Sen dúbida eran i malos tempos para a lírica...!

Por aquelas datas, o profesor Alonso Montero, na segunda edición da antoloxía "Os cen mellores poemas da lingua galega", elixiu "Courel, Aire Amigo", como referencia da obra poética de Uxío, mais xa daquela o profesor do Instituto de Lugo chegou a cuestionarse

-¿ Está xustamente representada a poesía de Novoneyra?, ¿ fixen ben en omitir a súa veta cívica?. Tal dúbida estaba totalmente xustificada, xa que naqueles momentos, Uxío xa era un dos poetas de fala galega con máis conciencia social, sempre preocupado polos colectivos más desfavorecidos. En setembro do 71, dende O Courel, Uxío escribe "Galicia teima a vida- Poema mundo Laxeiro", poema que sairá publicado no

pinturas RICARDO
Ferramentas para o Pintor

Rúa. Manuel María, portal 1 - baixo A • Tfno. y Fax 982 212 209 / Particular 982 245 248 • 27003 LUGO

Ricardo Varela Varela
DELEGADO DE VENDAS

M. Teresa Castro Álvarez
VENDAS

ano 85 na revista ourensá "Follas Secas" -(...) "soñar, soñar tódalas cousas pra ter unha a unha/ terra cativa e tanta/(...)" Agardar ós que volvan agardar outra hora agardar agardar" (...) (sic) Mais o 71 non vai ser bo ano para a casa da Fonte. A casa grande de Parada vístese de loito polo pasamento do pai de Uxío, o señor (...) José de Parada. (...) (sic). Dous anos despois, fina Manuela Neira, a nai do poeta...Cos pais vanse as lembranzas de Parada do Courel e mailos "Camiños de Pacios do Señor", onde, a carón do Cebreiro atópase a casa matriarcal do trovador da serra.

O pasamento dos pais, leva os tempos das mallas nos que Uxío cando neno, levantábase cedo para ir gadañar co seu pai. Cos pais vaise o "segredo da toupa", o segredo mellor gardado da familia Novo, "o segredo da toupa do tío Manoel", un republicano a quen, durante a guerra civil agacharon os proxenitores de Uxío nunha das cortes da casa de Parada, a que está baixo o balcón pequeno. Mais coma flor do castiro, a vida seguiu a tecer días de nevarada e vento e áinda que os tempos pasados nunca volven, os recordos perduraron para sempre e son eses recordos os que o poeta da serra escribe unha e outra vez nos seus saudosos Eidos. -(...) Ando limpando a casa de cacharros e trastos (...) Ando a tocarlles as maos ós antepasados (...) (sic). Tal reflexión aparece nunha das múltiples reedicións dos Eidos.

Co renacer dos versos, renace a vida, e a sabia nova dá como froito a imperiosa implicación na problemática social. O poeta utiliza a escrita para delatar a morte a tiros de dous obreiros do Ferrol: Amador Rei e Daniel Niebla: -(...) "Erguéstevos cedo aquel día" (...) (sic) 10-marzo-72

Mais todo non é negro na vida de Uxío, o 73 é bo ano para o poeta: Contrae nupcias coa súa namorada, Elba Rei, quen será inseparable compañeira e amiga durante o resto da súa vida. A parella vai ter tres fillos: (...) "Branca, Uxío e Arturo quedan no futuro" (...) (sic), fillos que o pai inmortaliza nos Eidos, e que na reedición do 74 titula: "Eidos 2" letanía de Galicia e outros poemas", aquela edición correu a cargo da editorial Galaxia, con ilustracións do xenial pintor Laxeiro. Poemario que vai dedicado ós pais do poeta e a (...) "Maria Mariño para sempre" (...) (sic), (...) Serra aberta/ Inmersa antiga herencia (...) (sic) Páx 11.

O xornalista lucense Juan Soto e o escritor X. Xulio Válcarcel disertan sobre "Os Eidos-2" dende as páginas do "Progreso", salientando o último a evidente relación entre a natureza e o home, nos sentidos poemas novoneyrianos. "Os

Eidos" e os "Eidos 2" dan a razón a Michel Deguy no seu libro "Poésie n'est pas seule" quen afirma que nalgúns ocasions as obras abren un mundo novo ó lector, sempre que as páxinas dun libro: (...) "ofrezcan un mundo no que vivir fóra do libro" (...) (sic) "Gracias á relación mantida con el" (...) (sic). Os poemas de Uxío, convidan a cruxa-la porta da serra e peneirar a pasaxe secreta da poesía, a entrar no sendeiro telúrico que conduce o submundo courelán. (...) Tendo o meu silencio/ e paro o tempo (...) Eu son esta coor de soidá" (...) (sic) Os Eidos.

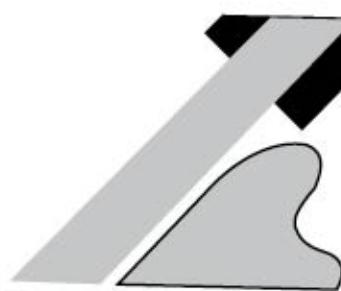
Mais outros son os versos encadeados na métrica rítmica da "Letanía de Galicia", o poeta deixa o canto da natureza para adentrarse na problemática social galega, o rezó, racha a serra dende o Pía Paxaro cando di: -(...) Galicia digo eu un di GALICIA (...) Galicia decimos todos GALICIA (...) (...) "Galicia/ata os que calan din Galicia" (...) (sic).

A morte de Franco no 75 abre a fiesta da liberdade. Uxío respira fondo e, aspira os sentimentos que subxacen en cada un dos seus versos.

Os días 9 e 16 do mes de marzo do mesmo ano, Miguel González Garcés dende A Voz de Galicia fala da poética de Uxío ó reivindicar que (...) "a alma é un estado de linguaxe" (...) . O día 9 do mesmo mes de marzo e dende o mesmo xornal, Herminio Barreiro asina un ensaio-crítico poético que subtitula: "Carta aberta a Uxío Novoneyra e a Galicia" ó que suma o ensaio "Realismo subxectivista en Galicia: Pimentel, Tovar, Novoneyra", análise da situación poética. Anos máis tarde, o propio Barreiro asinará "Aqueles anos de Brais Pinto con Patiño" (1959-1964), no que fai referencia ós anos en que o autor estreitou lazos de amizade co grupo artístico e levouno a coñecer ó poeta do Courel. O 9 de marzo, a Voz de Galicia recolle o traballo "Figuracións-Uxionovoneyra" que asina o pintor Luís Seoane, e a revista Nordés, que dirixía a poetisa da mariña lucense, Luz Pozo Garza, inclúe os sempre novos poemas do cantor do Courel.

No 76, X.L Méndez Ferrín no poemario "Pólvora e Magnolias", evoca a relación de Uxío cos caneiros de Betanzos- (...) "Polos caneiros de noutrora" (...) (sic). E no mesmo poemario, Méndez Ferrín fai referencia á tradución dos poemas de Mao polo poeta da serra- (...) "Un longo Confucio contemplando o devagar do Novo Neira" (...) (sic)

O tomo 22 da Gran Enciclopedia Galega, fai un interesante achegamento á vida e á obra de Novoneyra, o traballo asinado polo casal de estudiosos lucenses novoneyrianos Carme Blanco e Claudio Rodríguez Fer, é unha das indispensables

**Serigráfica
ARGENTINA**

**IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL**

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

referencias para os que sigan as pegadas do poeta caurelán. Xa entrado o 77, o arpista e cantor Emilio Cao saca á luz o disco "Fonte do Araño", no que está presente a composición "Chegando ó Caurel", na que fala do achegamento do músico-cantor coa serra. O encontro preludia a xuntanza que, anos mais tarde, terá como froito a colaboración músico-poética: Uxío Novoneyra-Emilio Cao. Por aquelas datas créanse varios grupos poéticos como "Cravo Fondo" formado polos poetas Ramiro Fonte, X L Válcarcel, X P Barrio, XM Válcarcel, H Villar Janeiro, X R Paredes, etc, sen que falte a presencia do poeta de Lóuzara e amigo de Uxío: o malogrado Fiz Vergara Vilariño, que tanto valoraba os poemas de Novoneyra. Outros grupos como "Rompente" invocaron a lírica, entre os que se atopaban, entre outros, Antón Reixa e Alfonso Pexegueiro, autor de "Seraogna" que foi quen de abrir a porta á poesía galega dos anos setenta, propiciando bons tempos para a lírica!

No ano 77, no libro "Galicia no corazón", -homenaxe a Ben-Chó-Shey-, o xornalista lucense Juan Soto, evoca a época madrileña do poeta do Courel- (...) "Novoneyra había encontrado un pequeño empleo en TV, su programa "Poesía en Compostela" cerraba las emisiones del día". (...) (sic). Mais no ano 78, Novoneyra fai unha viaxe que une o corazón de dous poetas. O motivo é a homenaxe a Federico García Lorca en Granada, para a ocasión Uxío escribe "Viaxe a Al Andalus" (...) Fora a Granada ó pazo de auga (...) (sic), versos que engade Eduardo Castro en "Versos para Federico" edición da Universidade de Murcia do 86, poemas que recolle o escritor lucense afincado en Granada, Andrés Pociña no libro "Galicia e Granada: "Dous Cabos dun eixo espiritual", de ediciones do Castro. Por aquellas datas, o nº 67 da revista Grial, publica un traballo de C. Rodríguez Fer sobre "O fonosimbolismo na poesía de Novoneyra". Cara o 79, con prolegómeno do pintor galego Reimundo Patiño, sae á rúa a edición do Grupo Brais Pinto dos "Poemas caligráficos de Novoneyra e Vietnam Canto". Nos poemas manuscritos na virxinal paisaxe do papel en branco, destaca a singular grafía de Uxío, que fai lembrar certa semellanza cós cancioneiros medievais galego-portugueses. Ó fin, Novoneyra é o "trobador do Courel" por excelencia, e como tal, deixa o signo gravado, na druídica soildade da serra. A saudade do vieiro polo carreiro da veneira e o camiño da braña ó son das fontes da Rogueira. Os poemas de Uxío reivindican as chamadas do home dende a soildade en compañía, á soildade do home na inmensidáde da serra e viceversa, e como di Patiño, no seu prologo dos Poemas

Caligráficos, "Signos no Tempo signos no vento"- nos Cadernos da Gadaña de Brais Pinto, baixo o Nº1.- (...) O signo é un vieiro que vai dende a colectividade ó home soio e dende o home soio á colectividade (...) (sic). Naqueles tempos, os poemas de Uxío axudaron a moitos a atopar o camiño, e aínda que, daquela xovencísimo escritor Manuel Rivas parafraseaba dende as páxinas da "Há e futuro da música e a canción galega"- (...) "E é posibel que nengunha xerazón vaia do Courel a Compostela por terra liberada" (...) (sic), o certo é que, se equivocou o autor do "lapis" e os "comedores de patacas", equivocouse o agora célebre escritor na parafrase dos versos de Uxío. Os camiños do Courel están a ser cada vez más transitables, viaxeiros da asociación Fonte do Milagro encárganse de arranxar os camiños que dende O Courel levan a Compostela. Camiños cheos de silveiras que ecoan o vento que fai bailar as arbores-... (agaloppa agaloppa cabalo novo...) "Do Courel a Compostela". U. Novoneyra. Ed Sotelo Blanco.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel. Primavera 2002.

EL GORDO DE LA PRIMITIVA
Bono Loto
La Quiniela
La Primitiva

Reserve xa a súa Lotería
de Nadal

El Gafe

administración de loterías, nº 12 - ctra. N. VI, km. 501,6
c.c. carrefour, local nº 15 - 27005 Lugo

982 203 159

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra” (1980-1989)

III Parte

No ano 80 o escritor da xeración Nós Francisco Fernández del Riego, na “Antoloxía da Poesía galega do posmodernismo aos novos” (sic) editada por Galaxia, inclúe varios poemas de Novoneyra: “Caurel dos tesos cumes”, “De tanto calar xa falo eu soio”, “Lúa da xeada”, “Convosco falo con vós”, “Letanía de Galicia” e “Ollos de cisna e nebra” que Uxío dedica a Ánxel Fole. O mesmo ano, Pilar Vázquez Cuesta saca á luz en Madrid da mán da editorial Taurus “Literatura Galega” (H^a de las L. Hispánicas no castellanás”) na que fai referencia ó poeta da serra.

Nesa mesma época Santillana edita “A literatura de posguerra” na que L. Cachón ó cuestionar a arte e a cultura galega pasa revista á xeración de Novoneyra. M. Catoira na “Hoja de Lunes” de Ourense (27-X-80) publica o artigo: “Uxío Novoneyra”. Naqueles tempos no nº 67 de Grial, Claudio Rodríguez Fer fala do fonosimbolismo na poesía de Novoneyra. No 81 Xerais, na colección Grandes Mestres, saca outra reedición de “Os Eidos (Libro do Courel)”, unha vez máis o poeta do Courel tece e destece os seus telúricos versos, cuestionándose o baleiro existencial. Os eidos e Os Eidos 2 levan ilustracións do insigne pintor Laxeiro. Nestes tempos Manuel Balboa compón “Pasan as nebras”, composición para canto e piano (pax. 144, “Os Eidos”). No mes de agosto do verán do 81 o poeta do Courel dá un nomeado pregón nas festas ferroláns. Non hai que esquecer que o poeta mantivo unha estreita relación co Ferrol dende a morte dos obreiros Rei e Niebla no ano 71, data en que se estableceu un compromiso político-poético entre a cidade de Ferrol e o poeta da serra. O poeta segue a tecer os seus neotrobadorescos versos ata que no ano 82 a vida de Novoneyra dá un xiro de 380º ó ser nomeado Presidente da Asociación de escritores en lingua galega. O seguinte ano o poeta da serra estabrécese en Santiago, ainda que a súa mirada busca ó Courel na auga-neve que cae sobre a cidade do apóstolo.

-(...) Estou en Compostela vendo nevar no Courel (...) (sic).

Uxío dedica á presidencia da Asociación de Escritores Galegos 16 anos ó tempo que colabora en xornais e revistas é dás oadados recitais que o converten no recitador de Galicia.

A partir do ano 83 o lirismo de Uxío desfaise da retórica e comeza a versificar de forma más sinxela. Nesa época María Victoria Moreno e Xesús Rábade falan da obra de Uxío en “Literatura do S. XX” (Galaxia-83). Mais será o 84 o ano clave na traxectoria de Novoneyra; un dos seus amigos da época madrileña, compostelá e lucense, o escritor de Vilanova dos Infantes Xosé Méndez Ferrín publica o riguroso estudio da poesía galega: “De Pondal a Novoneyra” (Xerais). Méndez Ferrín salienta (...) Entre os poetas da Xeración das Festas Minervais (...) a: M. María e Novoneyra (...) e os sinala como (...) “os más novos autores de cantigas neotrobadorescas...” (sic) (páx. 270 Ob cit.). Méndez Ferrín, o creador do utópico país de “Tagen Ata” engade no estudio histórico-literario unha pequena biografía de Novoneyra, a nota crítica de Ferrín asegura: (...) O poeta é un vate que comparez na asamblea comunal e clama cun versículo augural, pola patria, pola libertade (...) (sic) páx. 280-281, ob cit (...) “Novoneyra percura o esencial e a mestria dos seus poemas ten raíz na dialéctica entre espírito e un inmenso silencio no que aboia o texto” (páx. 280 ob cit)(sic).

Os versos de Novoneyra están presentes nos traballos de diversos estudos. No ano 85 Anxo Tarrío Varela analiza “Os Eidos” en “Fragmentos de críticas, apoloquías e semblanzas”: Novoneyra, Uxío “Os Eidos. Libro do Courel” (Xerais). O mesmo ano, o nº283 de “A Nosa Terra” reflicte a clave do pensamento novoneiriano: (...) “O idioma é o depositario do pasado profundo” (...).

Naquela época, no Chao de Seixas, na subida ó Faro de Chantada érguese un monolito dedicado a Novoneyra que recolle versos do poeta chantadino Pablo Rubén Eyré. O monolito situado na terra do trobador Xoán de Requeixo de quen temos constancia das súas cantigas polo Cancionero de Colocci Brancucci, e o Cancionero da Biblioteca Vaticana nº 89 di: (...) “Fui, eu, madre, en romaría/a Faro con meu amigo (...) X. De Requeixo. Os poemas de Novoneyra establecen unha ligazón de séculos coas cantigas dos trobadore medievais ó incrutar nos versos o significado da terra. Anos máis tarde, no 99, o poeta do Courel falará da subida ó cume do Faro no libro “Arrodeos..., etc” (Ed. Galaxia)(...) “Atrousar polo Faro neve xeada” (...) (sic). Mais áinda teñen que pasar dúas décadas. Os anos oitenta foron decisivos para a cultura galega, no 85 X. M.

CUBERTAS DE PIZARRA E CANALÓNS

Tfnos. 982 25 16 55 / 982 22 96 56
Móvil: 607 58 94 65 • LUGO

Del Caño, ó volver de Valladolid, funda con Manuel Díaz a desaparecida revista ourensá "Follas secas", revista que ofrecía "información, creación e humor" dende onde escritores, poetas e pintores galegos emprenden unha loita dialéctica. En maio do 85 o nº 0 de "Follas secas" reflicte un retrato de Novoneyra, autoría de Aida M. R. Táboa que suscribe unha contundente frase do propio Uxío: "Neva para atenuar o mundo". No outono do mesmo ano o poeta da serra recibe a medalla "Celanova, casa dos poetas", evento que tamén recolle "Follas Secas". No nadal esta revista publica o poema "Galicia teima vida - Poema mundo Laxeiro", versos que Uxío escribiu no Courel en setembro do 71. A mesma revista ourensá publica o interesante artigo: "Uxío Novoneyra Os Eidos cumplen 30 años" traballo asinado por Xesús Rábade Paredes e ilustrado con fotos cedidas polo parente de Uxío, o avogado Neira Pol, o artigo engade un retrato de Novoneyra de Martínez Taveira e unha fotografía do poeta da serra coa súa inseparable compañeira Elba Rei. Follas Novas tamén inclúe: "Presentación de Uxío Novoneyra", análise da vida e obra de Uxío, asinado por X. Valcarcel.

A mesma revista publica o poema de Uxío "O monte do Cido". (...) (sic) "Cido de castro e couso" (...), refírese ó monte que está fronte a Parada, a aldea natal do poeta. Dende Moreda, na subida ás ruínas do castelo santiaguista do Carbedo, o poeta soña a paisaxe e suma a lenda coa historia "para unha futura nova edición de Os Eidos". Edición que sairá a luz da mán de Xerais, reedición ampliada e correxida con antoloxía e glosario do propio autor que engade o poema "O monte do Cido" e unha ringleira de nomes de trovadores, entre os que está Martín de Praducelos que, segundo Novoneyra, era natural de Praducelo, aldea louzareña preto de Bustofrío, na subida á Pedra, pero os portugueses, avalados pola ilustre Carolina de Michaelis de Vasconcelos, aseguran que Martín era de Valongo, preto do Porto, a carón do Douro; pero non cabe dúbida que a opinión de Uxío é do máis suixerente.

Na metade dos oitenta o poeta do Courel comeza a recompilar as súas obras. No 86 sae outra das numerosas reedicións de "Os Eidos" de Xerais. O mesmo ano, a Deputación de Lugo publica un poemario amoroso, nunha liña erótica-existencialista que titula: "Muller para lonxe", acompañan ós poemas ilustracións do pintor lucense Carlos Pardo Teijeiro con épílogo e crítica do estudiou novoneyriano o escritor lucense Claudio Rodríguez Fer. Nelas mesmas datas o arpista-cantor Emilio Cao saca a rúa "Amiga alba e delgada" que inclúe poemas de Novoneyra cos que establece unha conversa músico-poética que culmina en varios *recitais*. No ano 88 o poemario socio-político "De Caurel a Compostela", reflicte poemas de Uxío do 56 ó 58, edición de Sotelo Blanco na que destaca a característica grafía novoneyrana, súmase retratos de Laxeiro e debuxos do pintor Maside vencellado ós anos mozos de Uxío, acompañan os versos, o artista Loriente e fotos de García Cabezón, fotógrafo e amigo persoal de Novoneyra, debido ó destino de Federico como médico de Seoane do Caurel. O libro engade debuxo e escritos doutro amigo de Uxío, o pintor R. Patiño. Colabora no libro Jardiel e fai comentarios Herminio Barreiro, engádese un extracto do

artigo xa citado de Rábades Paredes, editado en *Follas Secas*; acompañan os poemas de Uxío debuxos e comentarios de Luís Seoane, críticas de Méndez Ferrín, Basilio Losada, C. Rodríguez Fer, X. L. Franco Grande e X. Valcarcel, e xúntanse escritos da revista "Si la píldora bien supiera no la doraran por fuera".

A preocupación socio-política de Uxío cada vez está más comprometida, "De Caurel a Compostela" reflicte o "paseillo" de Manuel pola serra, paseo que vai dende Savane a Meiraos e á cova da Teixeira, (onde áinda hoxe lembran os homes que tiraron no foxo durante a guerra!). O poema vai dedicado a Federico García que segundo o escritor e catedrático da Universidade de Granada, Andrés Pociña era como chamaban os amigos de Granada a Federico García Lorca. Hai que lembrar que no 36, Federico rematara de escribir "A casa de Bernarda Alba": (...) Bernarda: Y no quiero llantos. La muerte hay que mirarla cara a cara. ¡Silencio! (...) (sic) (3er acto da Casa de Bernarda Alba. Fco. Gc. Lorca). O mes de agosto García Lorca, a quen os seus amigos chamaban "Federico García" foi asasinado.

En "De Caurel a Compostela" Novoneyra fai unha homenaxe ó "paseillo" que sufriu o poeta granadino, antes do fusilamento: "O que lle pasou o meu pobo pasoume a min...". No mesmo ano 88 sae do prelo outra reedición de "Os Eidos", nesta ocasión trátase dunha edición bilingüe galego-euskeria de "Batzterrak-Os Eidos" (Pamiela Pamplona); a obra en dous tomos corre a cargo do poeta de Donosti Koldo Izaguirre con quen Uxío repasou os textos da edición bilingüe no Parador de Gondomar en Bayona (Pontevedra).

No 89, Novoneyra participa en Lugo no "II Congreso de escritores de Lingua Galega", ó ano seguinte sae outra reedición de "Os Eidos" de Xerais que engade unha introdución e interesantes notas do casal de escritores lucenses e estudiosos novoneyrianos Carmen Blanco e Claudio Rodríguez Fer. O traballo dos escritores lucenses é unha axuda indispensable para os que desexen percorrer las pegadas do poeta pola serra a través da "fonosimbolización do silencio". No mesmo ano, Claudio R. Fer fai unha crítica metodolóxica que referencia a expresividade simbólica dos grafemas ea fonoestilística da poesía de Novoneyra en "Poesía Galega" (Xerais) (...) "os fonemas vibrantes, que o poeta recolle moitas veces a través de onomatopeyas que xa están lexicalizadas na propia lingua/roxir, ruxir, etc. (...) Provocan o son que imitan a través da súa eficaz aliteración que fai escutar o ruxir das follas, (...) O rastrear do lobo... (sic). A poesía novoneyriana atopa subliminais mensaxes co poeta lanza na fala caurelá, utiliza a dialéctica e furga na alma dende as entrañas druídicas da serra. Naqueles finais dos oitenta, a editorial Luís Vives saca unha publicación que rompe coa tradición poética de Novoneyra, trátase do libro de contos "O cubil do xabarín" no que varios protagonistas, entre os que se atopan Rabilete e Gatillo animánnos a percorrer á serra.

O día 1 de abril do 89 o poeta fai unha viaxe á antiga capital mindoniense para despedir un dos grandes escritores lucenses. Con rápidos trazos escribe unha carta cargada de metáforas: Querido Alvaro: (...) Vimos verte en abril/ (...), Alvaro/vimos dicirche xa é abril/ (...) E xa é abril (...)/Abre os ollos/ (...) xa pasaron 8 das mil primaveiras (...) Chove co sol/

(...) (sic), extracto do poema inédito que Uxío Novoneyra fixo a Cunqueiro con motivo do seu pasamento do que temos constancia gracias a Armando Requeixo (Nº 2 revista Modafal-2002. Mondoñedo).

César Cunqueiro, o fillo do insigne mindoniense Álvaro Cunqueiro, no mesmo nº 2 da revista Monfadal publica uns poemas inéditos que titula "poemas de la aceptación" poemas dedicados a Novoneyra: (...) *Anuncio indiferente de partida* (...). César Cunqueiro fai mención ó día que Uxío visitou a casa dos Cunqueiro en Mondoñedo: (...) *"Cruzo el portal recitando un poema sobre una nave llena de marineros que hablaban de vino y mujeres que iban a encontrar el puerto de una antigua ciudad..."* *"Fue como si mirase para uno de los compañeros de Ulises..."* (sic) (páx 55, nº 2 Revista Monfadal. Mondoñedo 2002). Do mesmo xeito co errabundo Ulises ou Odiseo non pereceu asolagado; os poemas de Uxío rexorden nunha nave chea de mariñeiros na busca do porto onde acougar, no eterno soño de Penélope, antiga tecedeira da serra courelá. A historia venta o presaxio. Ulises ou Odiseo, évolve na busca de Troia ou en realidade o que buscou sempre foi **O Courel?**

Odiseo:

(...) *"Salga algún a mirar: no sexa que xa estean cerca os que veñen"* (...) (sic) Odisea. Homero.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel
Verán-outono 2002.

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra” (1990-1994) IV Parte

A parte da edición dos “Eidos” (Xerais-90) na que o casal Claudio R. Fer e Carme Blanco profundizan na obra de Novoneyra, edición a que xa fixemos referencia en artigos anteriores desta revista; no mesmo ano 90 sae á luz o “Diccionario de escritores en lingua galega” do insigne escritor da xeración Nós, don Francisco Fernández del Riego, quen afirma: (...) *A estética de Novoneyra representa un acento lírico-paisaxístico levado a un extremo de concentración e de síntese.* (...) (sic)). Sen dúbida a síntese é a mellor arma da obra do poeta do Courel. Pode que a síntese proveña do interese de Uxío pola cultura oriental: chinesa, xaponesa, hindú, etc. O poeta da serra busca no - “Uhé King” – “libro de poemas” - ou dos versos- do filósofo Confucio o minimalismo da cultura chinesa. O poeta do Courel decántase polo poeta chinés Li Po, “o cantor do viño”: (...) *“Meu vaso, ó pronto/levantado, convido”* (...) (sic), o viño como símbolo do

arroz, fonte da vida do pobo chinés. Pero Novoneyra tamén gustou doutros poetas orientais como o mestre da chamada poesía outonal, o grande Tu Fu, considerado como o “deus da poesía”: (...) *non deixarei escapar/ polo aire o pensamento* (...) (sic) poeta que chegou sentenciar: (...) *“O ceo está morto”* (...) (sic)).

Mais Uxío non só busca o profundo dos poemas chineses na soildade da montaña, o poeta da serra le e rele os versos rimados e compasados de Leu Di, e nun acto de devoción pola cultura oriental chega ó traducir ó galego as composicións poéticas do grande timonel, o antigo dirixente Mao Tsé-Tung, quen durante a revolución cultural da nova China do 66 ó 76, e nos peores momentos da grande marcha, foi quen de compoñer líricos poemas. Poemas que o propio Uxío publicou o 19/9/76 no xornal “El Progreso”: Mao Zedong. U. Novoneyra.

O traballo de Consuelo García Devesa, nº 106 de Grial (T. XXVIII- 1990) “O orientalismo de Novoneyra nos Eidos axúdanos a comprender a importancia da influencia oriental no poeta da serra: - (...) Nas civilización orientais a actitude á natureza é de respeito e áinda de identificación (...) (sic) páx. 205. Grial nº 106. Gcia Devesa. Novoneyra atopou a esencia da poesía xaponesa no minúsculo “tanka” e no pequeno “kaiku” de dezasete versos, o poeta buscou inspiración nun dos grandes mestres do “kaiku”, o poeta xaponés do séc. XVIII Matsuo Bashô: -

(...) “Eu non busco seguir os pasos dos antergos, busco as cousas que eles buscaron” (...) (sic) (Matsuo. Ob cit. Gcia Devesa). O que deu pé para que parafraseara Uxío: (...) *“Ando limpando a casa de cacharras e trastos.../ Ando a tocarlle as maos ós antepasados”* (...) (sic). (Os Eidos-Novoneyra).

O poeta do Courel seguiu no seu eterno rebuscar de séculos nos que atopou a cultura inmanente da serra.

Pero o poeta tamén bebe doutras fontes orientais como Wang Wei que o levou a reflexionar sobre o paso fugaz da vida: - *“Camíño cara ó confín das augas/ sentándome para ver o paso das nubes”* (...) (sic). (Wang Wei). O poeta do Courel observa o ceo e busca nas formas das nubes ós que finaron, costume arraigado no imaxinario galego, e busca do indeterminado no lento camiñar das nebras na entrada á “cova dos filósofos” da montaña sagrada courelá: - (...) *“Pasan as nebras altas/.../ pasa o vento/.../ Nin os mortos paran”* (...) (sic) (Os Eidos). Estraña que Novoneyra non recorrera á metamorfose a imaxe da filosofía oriental, de feito o filósofo Chiang Tzu describe as bolboretas no seu eterno voar e, ó despertar do soño non sabe se realmente é unha bolboreta. Uxío non utiliza as avelaíñas “almiñas” do seu amigo Cunqueiro. Uxío non utiliza as transformacións, non se serve da metamorfose ó modo de Ovidio, quen converte a Escila en paxaro e monstro mariño. Uxío descarta os poemas épicos mitográficos, nin bota man dás lendas galegas, nin tan sequera recorre ós lagartos-home, nin as xacias ou peixes-muller, nin a muller con patas de cabra do imaxinario dos Ancares. O aparente desinterese mitográfico de Uxío dorme baixo o peso da natureza, na clara intención de subliñar a importancia do home como parte dun todo: A cosmoxénese (terra-vida-

home) no ciclo dos ritmos cósmicos (vida-morte). O poeta da serra renuncia á transformación animal para utilizar a poesía a favor da concepción pannaturista da preclara fusión home-natureza: (...) *Na tarde/todo quere ser o aire*(...) Os Eidos. (...) *Todo pode transformarse en todo/porque nada es nada* (...) (sic)/Cirlot. Páx 312. Dic. Dos Símbolos. Cirlot.

No 91 Novoneyra coincide en Compostela con vellos amigos que expoñen en "Galicia no Tempo". O poeta da serra continúa a busca do "EU" absoluto, dende o fiadeiro peloponiano dos fonemas, no eterno tecer e destecer no ritual da aliteración consonántica. A simboloxía do aire como esencia ou parte dun todo; e mesmo en Compostela, contemplando relevos e capiteis da exposición é quien de evocar os sonos das augas do Lor e do Sil, na andaina berciana-galega e versifica dende Santiago ata a desembocadura do río Miño, e con acento apaixonado une con poemas ámbalas dúas beiras galego-portuguesas ata chegar á desembocadura do Miño na costa atlántica.

A exaltación da Terra-Nai, o mito da cova, o berro do home no silencio do bosque, mentres as bágoas dos soños asolagan a mítica lagoa da Lucenza.

De novo outro ciclo de Elexías: (...) *"Chove para que eu soñe... Elexías"* (...) (sic), constante revisión poética que sae á luz no 91 baixo o título: "**Tempo de elexía**": (...) *"Non a forza do noso amor pode ser inutile..."* (...) (sic) (Editorial Vía Láctea). A obra gráfica correu a cargo dun dos grandes amigos de Uxío, o pintor Patiño en edición revisada e perfeccionada polo propio Novoneyra quen, como de costume, repasou o poemario con engadidos e correccións fonéticas. As elexías insisten en "lenda de Ith, o fillo de Breogán da verde Eirín" "dos de Milet"; outra elexía vai dedicada ó insigne médico e poeta lurense, o recoñecido Luís Pimentel: (...) –"A túa morte deixoume nún (...) Laia a curuxa i eu velo..."(1958). É de salientar a elexía ó escritor francés Albert Camus, un dos predilectos da militancia dos setenta quen: *"negaba ós deuses e levantaba os rochedos"*, aquel que no "Estranxeiro" (de Argel), foi quen de atopar entre paredes a cor e o olor do verán: –"Los ruidos del campo llegaban hasta mi rostro. Olores de noche, de tierra y de sal refrescaban mis sienes". (sic). (El Extranjero). A. Camus. (páx 128, A. Editorial-71). Tempos de lembranza para Uxío e os que viviron o 68. Mais xa pasaron os tempos (do río Sol) da década dos setenta e os posmodernos sobrepostos polos reflexivos noventa.

O ano 92 sae do prelo (**Muestra Mínima**)-Novoneyra, edición do Inst ES Sierra Bermeja. Pero logo o poeta fai unha

paréntese no profundo, rompe a gravidade do momento co minúsculo libriño de contos: (**Gorgorín e Cabezón**), edición de Edelvives. (Aladelta-92). O conto vai ilustrado por Quintana & Vázquez en edición preparada e normativizada por Xulio Cobas. A obra de pequeno tamaño é grande na síntese e ten a importancia de que neste conto: -por primeira vez o poeta do Courel recorre ós seres mitolóxicos: (...) (os homes do saco) tan antigos que xa secría que non existian! (...) (sic. ob cit). O home do saco tamén presente no conto "Os homes e a noite" de X. L. Méndez Ferrín, vello amigo de Uxío; a ben seguro, o escritor ourensán e o poeta lurense escotaran os mesmos contos nas lareiras de Vilanova das Infantas e de Parada do Courel. Ó fin os contos galegos percorreron os camiños dos afiadadores, cordeleiros, sieiros e tantos outros que dende a serra baixaban polo Lor cara ó Sil e levaron á provincia de Ourense contos e cantares da serra.

Ixa non falta o imaginario na obra de Uxío, en "Gorgorín e Cabezón" Uxío mételles medo ós mozos protagonistas cos "homes do saco", o conto remata cunha pregunta que contesta e sentencia: - (...) ¿E que foi dos nenos? - Pois nunca máis volveron irse tan lonxe á ouvea (...) (sic). O glosario aclara: *(á ouvea)* = ir en panda xogar e enredar). Segue a ser evidente a clara renuncia á transformación animal, o poeta da serra elixiu o home-coco = home malo, a quem vence o coñecemento da braña e a intelixencia natural dos rapaces da serra que conseguén fuxir do home do saco.

O 22 de marzo do 92 Uxío recibe a noticia da morte anunciada do Poeta Antón Avilés de Taramancos, ó día seguinte o poeta da serra dá o derradeiro adeus o poeta de Noia no cemiterio de Santa María de Boa e lembra o día 13 de xuño do 87 cando participaron xuntos no peche da sede da Academia Galega. Taramancos, daquela presidente da asociación de Escritores en Lingua Galega, esixiu un cambio de actitude na Real Academia Galega.

Novoneyra mirou o nubeiro e logo as nubes e a "torre do ar" cargada de poesía do poeta de Noia: Antón Avilés Vinagre. A vida dá moitas voltas é, paradoxicamente o ano 2003, a Real Academia dedica o día das Letras Galegas ó poeta de Taramancos.

Durante todo o ano 92 Uxío segue en Compostela soñando cos montes coureláns. No 93 dá un recital no Círculo do Saviñao no que convida ás xentes da bocarribeira a percorrer os sendeiros poéticos da Terra de Lemos: Dende a cidade do Cabe ó Saviñao: "Ver a volta do Miño" (...) (sic), preto, moi preto da Torre Vilariño.

Construccíons SERVANDO

Servando Méndez Vila

RESTAURACIÓN DE CASAS DE PEDRA
ALBAÑILERÍA EN XERAL

C/ Portugal, 27 - 3º
27004 LUGO

Tels. 630 133 456
616 904 337

As viaxes por Galicia foron a constante na vida de Novoneyra. No mes de agosto do mesmo ano 93, Uxío deu un soado pregón poético na "Noite Meiga", a grande festa da Asociación Meigas e Trasgos de Sarria. O ex presidente da Asociación, José Antonio López Quiroga tivo a ben visitar a Uxío na súa casa de Santiago para solicitar ó poeta da serra que viñera a dar o pregón da festa e, segundo José Antonio, o poeta non o dubidou nin un segundo: ó fin Sarria estaba no camiño do Courel. O mesmo ano 93 sae do prelo o traballo de A. López García de edicións do Cumio: "Os camiños do soño" (A poesía de Uxío Novoneyra-93). Os soños están sempre presentes na obra novoneyriana dende os primeiros tempos dos Eidos (...) "Sólo sei que eillí se compre o soño/ que estou soñando" (...) (sic) Os Eidos-90 (Xerais), pág 81.

Logo do baleiro editorial, saen á luz "Poemas da doada certeza" "I este brillo permitido entre as pálpebras" (Espiral Maior-94). Unha vez máis destaca a singular grafía de Uxío. Ilustran o poemario obras de Patiño, gravados de Carlos Crego e fotos en branco e negro dun dos amigos do Courel de Uxío: Federico García Cabezón que envolve a mística dos poemas cunha visión escultórico-esperpéntica de castiros nús que acompaña con fotos de soutos como o "souto de Leborín" e engade caracochas que gardan a hamadriada da que falaba don Vicente Risco, caracochas como as primitivas obras do escultor Acisclo Manzano, un dos "artistiñas do Volter ourensán" con quen Uxío conversou máis dunha ocasión sobre a natureza. E naturezas mortas son as que reflicte ó médico e fotógrafo Federico García quen captou imaxes dos paseos interminables pola serra xunto a Uxío na busca do "camiño de Santiago": (...) "O camín de Santiago pasa polo Caurel..." (...) afirmaba Novoneyra. – "Uxío estaba plenamente convencido, o camiño de Santiago pasa pola serra" –asegura Federico.

A enumeración dos nomes xeográficos é outra das constantes na poesía de Uxío: sendeiros, ríos, soutos, serras, ás que se suman en amalgama unha ringleira de sentimento, sentimento que recollen o eco dos pasos dos antigos que noutrora pisaron as mesmas rodeiras na busca do suspiro do teixo: (...) *Serra aberta; inmensa, antiga herencia!* (...) (sic) Os Eidos. Novoneyra. A reflexión cosmogónica reflicte a atracción da raíz da terra: *a volta á orixe dos primixenios versos*: (...) "*Chancela limpia da costa irada, toda de toxos e silvas altas*" (...) (sic). O poemario incrementa "*Tempo de Elexía*" (...) "*Volvemos proclamar a certeza* (...) "*en nós regresaran tódolos que viñeron*..." (...) A busca da "*Lingua como patria*" (...) que dicía o portugués Pessoa. Uxío reivindica unha e outra vez a "Ith", o fillo do Breogán: (...) "*Eiseñor do Futuro*" (...) (sic).

O poeta investiga, parafrasea, contrapón, tece e destece os versos, nos que deixa a pegada dos sentimento: (...) (sic) *Invertino-lo camiño/ Imos/ i en nós regresan tódolos que viñeron*... (sic) Uxío como Odiseo vai na busca da memoria dos seus. (...) *Sempre estarás Grecia tralas nebras i as augas* (...) (sic) *Baixemos de Troia*. (...) di Uxío no poema dedicado ao grande escritor de Trasalba, don Ramón Otero Pedrayo. Uxío descende de Troia, baixa do profundo do Courel?

No mesmo ano 94, o filósofo Ignacio Castro, moi vencellado ó Courel, publica en Espiral Maior "Alén da fenda"

"Por unha filosofía do absoluto sensible", traballo que inclúe o ensaio "A Nosa terra e o incomunicable". O filósofo fai unha especial homenaxe aos "Eidos", e, non repara en cuestionar a obra de Uxío: (...) - "O poeta do Courel, coa súa recepción á fala da terra, estaría necesariamente tan lonxe dun Valente, dun Gamoneda?... (sic) A pregunta lévannos a comparar a poesía do poeta ouresán coa do caurelá. - (...) "O verbo. Recompoñer o mundo/ para más ir poñendo/ sobre unha morte outra..." (sic) pág 21. " Sete Cántigas de Alén". José Angel Valente. Ed do Castro.81. (...) "Un/morto/dous mortos/tres/trinta mortos/trescentos/tres mil mortos/... mortos/mortos caíndo polos teletipos. 1969..." (sic) Vietnam Canto, pág 53 (Do Courel a Compostela) Novoneyra. (S. Blanco.88). A traxedia, a morte formula, a necesidade da acción a partir de ningurés. Ignacio Castro afonda no interno e vai do cavorco ós soños e dos soños ó cavorco e axúdanos á reflexión lírica a través do ermo. O coñecemento persoal de Ignacio Castro e o poeta de Parada inflúe notablemente no ensaio filosófico, ata o punto de descubrir na obra de Uxío ten un ton propio de Rilke. Ignacio Castro ispe as coordenadas que moven os fíos conductores dos "Eidos", fíos que Uxío teceu ó modo de Joyce no "Ulises", o poeta da serra afonda nos símbolos-natureza e enche con eles a soildade sonora dos poemas, como encheu Joyce as contraditorias escenas cotidiás dublinesas do seu "Ulises": - (...) ¿que é o que anda voando? ? unha golondrina ¿cree que son unha metempsicoses? (...) ¿creen que a penas podo transformalo nunha arbore? (...) (sic). Ulises. Joyce. Uxío fuxe da metamorfoses, elixe "O SOL", e, busca o sol dende o cume do Alto do Boi. (...) O sol baixa/de cara como un paí a frol da braña... (sic). Os Eidos. E dende o "Boi" courelán, o poeta vai na busca dos "bois do sol" da raza de Mileadh, e axúdanos a ler entre liñas o recurso do silencio, a sensación lírica segue fiel ó seu destino: Uxío= Ulises, na preocupación metafísica dos "carreiros dos soños", nos "bosques calados" do fonosimbolismo: (...) "O libro pechado i o fio do sol/ diagonal" (...) (sic) (Serra aberta: inmensa, antiga herencia...) (sic) Os Eidos. O poder da terra a través da lingua. Dublín=Joyce//Courel=Uxío?... Atracción telúrica, cada vez más cerca da "volta ao eu".

Mercedes Vázquez Saavedra. O Courel Primavera 2003

UXÍO NOVONEYRA POEMAS EN CASTELÁN

Os seguintes poemas fáinolos chegar Moncho Regueira, membro da Asociación Fonte do Milagro, amigo do Courel e amigo e coñecedor de Uxío. Dinos que, os seguintes poemas, chegaron a él da man do profesor Xesús Alonso Montero, poemas curtos en castelán titulados ABROJOS, publicados no nº 5 da Revista MADRYGAL, dirixida pola profesora Carmen Mejía Ruíz. Neste número reproducimos un par deles.

Abrojos
Por E. Novoneyra

iCríticos del libro ajeno
Como os gusta devorar....
.....
Ahí os va un libro nuevo
Ahí os va.....!

-I-
Lo raro siempre es bello
Aún siendo
En la efigie de lo feo

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL Uxío Novoneyra” (1995-1999) V Parte

O “Diccionario da literatura galega” de Dolores Vilavedra (Galaxia-95) fai referencia a Uxío Novoneyra. O mesmo ano, sae do prelo a edición bilingüe galego-nipona “Camelio Xaponés”, mestura dos poemas de Uxío e os da poetisa Ayako Sugitani, edición do Consorcio de Santiago, con poemas xacobeos. A influencia dos poetas xaponeses estivo presente dende os tempos dos Eidos, evocando as cereiras en flor (...) *Rebolegan as cereixas Su a Ruibal (sic)...* Os Eidos, Novoneyra. A concepción novoneiriana do trascendental sérvese da expresión íntima que, sen deixar o minimalismo, continúa en evolución ata volverse barroca na sempiterna “arte da troba”: a lírica neotrobadoresca en rima derivada, empregando diversas formas da palabra en posición de rima.

A mediados dos noventa o poeta do Courel é convidado a múltiples eventos e actos públicos, ainda resoa nas Nogais e Pedrafita o pregón de Novoneyra co gallo da Feira do Queixo do Cebreiro, o que deu pé á Asociación “A Pipa” de Becerreá a pedirlle a Uxío que participara no Certame Literario.

E así foi como a poesía serviu de nexo entre a Serra do Courel e a dos Ancares. O 27 de decembro do 96 deu comezo ó “V Certame Literario da Asociación “A Pipa” da Alta Montaña” en Becerreá, que dirixiu o xove dramaturgo Alfonso Bécerra. O certame convocou xoves escritores que participaron nas diferentes modalidades de relatos, narracións e poesía, sumándose a “Noite enxebre da música”, “Noite meiga do teatro” e, ó día seguinte, na noite de Santos Inocentes, a “Primeira Noite Poética”, recital a cargo do poeta do Courel: Uxío Novoneyra.

Amparo Bécerra, membro da equipa da revista “A Pipa”, recorda con cariño a Uxío escribindo: - “*Da cabalgada dos tesos cumes*”. “*A Becerreá chegar/non basta con se abrigar/. A desenliar botelos/para que frío non leves./Mirar pra Ancares e velos/Por entre de carambelos/señores das grandes neves.*” (...) (sic) (Do libro “Ameto mítico”-92). Poema inédito co poeta da serra escribiu durante o certame. Alfonso Bécerra, presidente da asociación e director da revista “A Pipa” escribiu no diptico do certame: (...) *Cando “leo”os poemas de Uxío Novoneyra entro en estado de gracia, párase o tempo e crece o aire, aumenta o oxígeno, aparece a música, o son más visceral, os azos conxénitos. E no mesmo intre sinto un baleiro tan xigante e tan cheo. Insisto en que é certo. Deberían inspeccionala poesía de Uxío porque para mim que leva opiáceos ou algunha substancia análoga que produce alucinación a pracer.* (...) (sic) Alfonso Bécerra/V Certame Literario “A Pipa” 96/97. Becerreá.

Un manto de neve cubriu os altos cumes do Pía Paxaro e os Tres Bispos, mentres recitaba o poeta (...) *Cae a neve polvoriña* (...) (sic) Os Eidos.

X. M. Varela sacou á rúa “Do Courel a Monte Alto” (Ponteceso). O autor relaciona a poesía de Pondal coa de Novoneyra. O queixume dos pinos na terra do bardo, o ruxir dos teixos na serra courelá: (...) *movendo nas fliras dos teixos/ruxindo na folla dos carreiros* (...) (sic). Courel. Os Eidos 2. Entre verso e verso o poeta da serra gardou o sentir do vento: (...) *o aire ten unha cousa/que se perde se una conta* (...) (sic) Os Eidos. Novoneyra escoitou as badaladas de San Fiz de Anllóns dos poemas de Pondal, imaxe que captou o seu amigo e fotógrafo Federico García Cabezón, no límite oriental da Costa da Morte.

O mesmo ano a revista Litoral, que noutros tempos contou coas ilustres plumas de Federico García Lorca, Cernuda, Alberti, Moreno Villa, etc., publicou un monográfico sobre a “Poesía galega contemporánea” no que recoñece “Os Eidos” como un dos libros claves dos anos cincuenta. –(...) *Los que así tienen sólo nuestros nombres en el censo* (...) (sic). Soan estráños os poemas de Uxío en castelán, pero paga a pena a difusión da obra.

O 97 foi un ano prolífico para o poeta, o informe sobre linguas minoritarias da “Voz de Galicia” salienta a Novoneyra e Luz Pozo Garza. O mesmo ano Uxío súmase á homenaxe que,

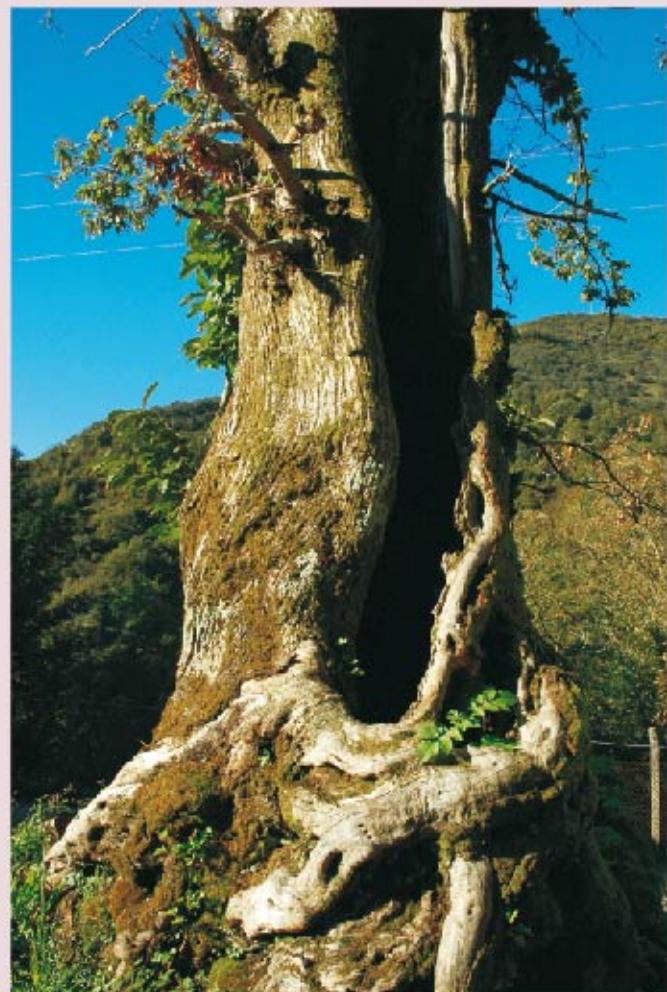

no Auditorio de Galicia, renderon admiradores e amigos ó poeta-cantor portugués "Zeca Afonso" (o finado José Afonso), cantautor portugués que deu o sinal e aviso ó comezo da revolución dos caraveis do 25 de abril do 74, (...) "E despois do Adeus" (...), ás 11 menos 5 da noite (...) *Grândola vila morena. Terra de Fraternidade* (... (sic)), repetindo a canción 25 m despois da media noite. As cancións-poéticas do portugués fixeron reverdecer o espírito do 68 de moitos presentes. Uxío fixo encomendas de futuro ós ceos estrelados da cidade de pedra. ¡Cantos trovadores, xogares e cantautores ignotos intentaron recuperar o pasado!, ¡cantos poetas, romancistas, pintores, cantores, artistas en xeral procuraron o "eu" "galego-portugués"!

No verán do 97 "O Correo Galego" adiantou uns poemas do libro inédito de Novoneyra *"Ámeto mítico"*, poemario do que Uxío deixou constancia nas Nogais e Becerreá. Os poemas apareceron nas páxinas do Correo, baixo o título **"Lendas de a cabalo"**, cheas de referencias medievais e alusións ó neno rei, "agachadiño" polos bieitos de Samos, (...) "Cabalgando calado/outa e soa" (...)(sic), os poemas, afondan a importancia do futuro Alfonso II, inmortalizado nas cantigas do seu descendente Rei Sabio que Uxío rescatou da suma de séculos. (...) *Don Alfonso II*(...) "Que gañes ata o Douro"(...)(sic). Dende o Courel ó Marão, nas serras protexen do vento ás vides que baixan na busca do Sil e do Douro, límite da antiga Gallaecia.

As lendas rimadas convocaron "os irmandiños da serra", os lexendarios Pichel e Manoel de Cela -(...) "chamaron/Manuel de Rivadaira/pros do lado"(...)(sic). Os poemas contaron coas ilustracións do "escultor dos caballos", o falecido Oliveira que para a ocasión debuxou uns dos seus característicos "pegasos". Arte e poesía, simbiose entre o trovador da serra e o escultor miñota que deu un interesante binomio.

O monográfico da Festa da Palabra Silenciada (nº13), inclúe un traballo de Carmen Blanco sobre a importancia poética e rupturista da poetisa María Mariño. A revista inclúe: "Perfil biográfico de María Mariño" asinado por Ana Romaní no que a autora fala da relación da súa avoa e a familia de María Mariño e logo fai un percorrido pola vida e obra, salienta

a importancia de Uxío nos comezos da obra poética de María. O artigo: "María Mariño Carou, lembranza de María" de María J. Queizán, - a 30 anos da morte de María Mariño,- indaga sobre a aceptación da morte na obra da poetisa de Noia. E no traballo: "María Mariño Carou, un fenómeno de recepción", María J. Nogueira referencia a época de oscurantismo na que se chegou a cuestionar a existencia de María(...) *"María é unha invención poética de Uxío"* (...)(sic). Pero María Mariño existiu, e non só na memoria poética de Uxío, María deixou uns

Esta miel cosechada en los profundos valles de la Sierra del Caurel, en donde conviven la flora mediterránea y atlántica, tiende a cristalizar. Si se prefiere líquida debe calentarse al baño maría a una temperatura de 40° C. Conservar a temperatura ambiente

Miel de producción Ecológica

CAURU, SDAD. COOPERATIVA GALEGA
Rúa Arroyo, 6-1º • 27320 - QUIROGA (Lugo)
Teléfono: 982 435 179 • Móvil: 679 746 303

Miel cosechada en la sierra del Caurel

primixenios e íntimos versos rimados nos que á flor de pel nótase a sensibilidade, como bágoas de pincheira. María Mariño compartiu tardes poéticas cos amigos do Courel entre os que se atopaba Uxío, e xuntou nos poemas, lembranzas do mar de Noia recortado nas néboas da Barbanza e o día a día das tecedeiras da serra caurelá. A homenaxe a María contou co apoio de Uxío, quen destacou o labor poético da amiga dos tempos idos, a autenticidade das redondillas dos primeiros tempos e a transformación poética en versos longos. A "Dinamiteira da fala", -como gustaba dicir a Uxío-, chegou coa poesía ó fondo do pobo.

O mesmo ano 97, a escritora lucense Carmen Blanco presentou na Nosa Terra: "Uxío Novoneyra: Poesía, terra e compromiso", afondando na importancia de "Os Eidos": -(...) Mais que poesía paisaxística podemos denominala "poesía da terra" (...) (sic). A mesma autora sacou do prelo: "Antoloxía poética: Uxío Novoneyra". O 97 foi ano de recoñecemento ó poeta do Courel. O cantautor Paco Campos e o Grupo Chaira gravaron "Laura, ollos de auga" que inclúe poemas de Novoneyra. No mes de setembro o poeta responde ó cuestionario de "1º Certame de Poesía Galega de Vilagarcía".

O prolífico ano seguiu cheo de eventos, Betanzos reclamou o dereito de homenaxe pola antiga relación Uxío-Caneiros. Méndez Ferrín en "Pólvora e Magnolias" versou os tempos de Uxío na festa mollada do río Mandeo, nos caneiros, ó pé das fragas do Eume. (...) "Un longo Confucio contemplando o devalar do Novo Neira polos caneiros outrora" (...) (sic). O poeta da serra tamén deixou pegadas da lúa reflectida no río Mandeo: (...) "Río Mandeo, inorde, ó son da noite" (sic) (...) "Elexías do Courel e outros poemas". A homenaxe propiciou o encontro Uxío-caneiros co gallo da presentación do libro: "Betanzos, Poema dos Caneiros e Estampas", edición do concello de Betanzos. Os poemas de Novoneyra voaron por riba da praça do Campo, a imitación do globo más grande do mundo. Presentou o libro Manuel Lagares e Olga Patiño con liríxar de Xulio Cuns que analizou a relación poesía-pintura. Comentarios e disertación de Isidoro Millán encargándose de referenciar o poemario Miguel Glez Garcés. O libro acompaña gravados de Jesús Núñez que organizou a cronoloxía, correndo a cargo da bibliografía X M Varela.

Ano de homenaxes ás que se sumou o Premio Internacional Hofman de fotografía que recibiu Federico García Cabezón pola foto que lle sacara a Uxío había un ano, camiñando sobre as rochas na costa da morte, entre ondas e nubes, na procura da mítica illa de San Brandán. A foto, resalta a vertente existencialista de Uxío que, como Heidegger, vai na busca do "Ser e o tempo": - "No valeiro/a presencia que vei medrar a pedra" (sic). (Poemas da doida...).

O ano 98, Xulio Calviño saca á luz en Espiral Maior o ensaio "Uxío Novoneyra e os motivos de Circe" e na mesma época aparece "Uxío Novoneyra-Dos soños teimosos" edición de Noitarega, na que Emilio Arauxo mantén unha longa e interesante conversa con Novoneyra, que afonda na traxectoria persoal e poética do poeta da serra. A entrevista evoca numerosas etapas da vida de Uxío e a influencia de

diversas literaturas na obra poética, literatura hebrea: "Cantar dos Cantares", literatura persa: "Rig-Veda", poesías chinesas e xaponesas que tanto influiron no poeta, literaturas gregolatinas e a influencia da literatura galega, dende os trobadore medievais como Arias Nunes, o Rei Sabio ou Martín de Praducelos, ata a nostálgica influencia de Rosalía, Pondal, Pimentel, Cabanillas, Noriega Varela, Cunqueiro, Díaz Castro, Aquilino Iglesias Alvariño, Celso Emilio, María Mariño, etc. Non faltan na entrevista alusións á influencia na obra de Uxío dos poetas de fala castelá: Machado, Neruda, etc. E certo chiscar de ollo ós poetas franceses como o "maldito" Rimbaud, sen que falte a influencia da poesía portuguesa: de Teixeira de Pascoais, Pessoa, etc. A conversa destaca as inquedanzas do poeta.

No 99 sae á rúa "Onde só queda alguén pra aguantar dos nomes". O mesmo ano, César Morán publica "Río de son e vento". Antoloxía da poesía galega. (Xerais). Engade biografía e poemas de Uxío entre os que elixiu o canto dos "Eidos", "Elexías" e "Eidos 2". No mesmo ano aparece o que vai ser o último poemario de Novoneyra: "Arrodeos e desvíos do Camiño de Santiago e outras rotas". Edición da Xunta de Galicia-Hércules Edicións. O poeta sérvese da peculiar grafía pra arroupar os versos do que vai ser o seu último roteiro. Uxío percorre entre versos os carreiros agachados que levan á cidade de pedra, sendeiros segredos que levan do Courel a Compostela. O roteiro irmanda a cordilleira do soño que entrelaza o Courel co Marão, relación naturista existente entre a poesía de Novoneyra e a de Pascoais, ligazón dos sendeiros poéticos: (...) "Cesa o sorriso inmenso da montaña" (...) (sic) Marão. Pascoais. Camiños da antiga Gallaecia que irmandan a terra nai. (...) "a mesma saudade" (...) "só o fado a fixo diferente" (...) (sic) "Arrodeos". Novoneyra. O poeta do Courel convida a viaxar polos camiños da poesía ó modo de Pessoa (...) "a mellor maneira de viaxar é sentir" (...) (...) "Invertímo-lo camiño/lmos/i en nós regresaran tódolos que viñeron" (...) (sic) (Viane. Poemas de doida certeza) Novoneyra. "Arrodeos..." engade fotografías en branco e negro de Federico García Cabezón, fotos cheas de presencias dos trasmundos do Courel. Engádese as composicións: "Pacios" de Blas Loures e "Encerado Gris" de Tino Grandío, contertulio dos anos sesenta no madrileño "Café Gijón", composición que Uxío inmortalizou nos Eidos: "Gris-Grandío"/Nun chover por siglos/todo foise esluindo (...) (sic).

Durante todo o verán do 99, a xente do Courel estaba preocupada pola saúde do poeta.

- "O Novoneyra non andaba ben, senón viría a Parada e este verán non veu. A casa está pechada a cal e canto." - dicían en Parada.

Cando estaba a piques de saír do prelo "O libro de rotas-Ámeto mítico", o destino encargouse de suspender a ilusión do poeta, agravouse a súa enfermidade e tivo que suspenderse a homenaxe que ía ter lugar o día 30 de outubro do 99. Amigos e admiradores prepararan con grande ilusión o evento: poetas, escritores, pintores, escultores, actores, músicos, etc. 140 artistas que unirían os seus traballos pra homenaxear a Novoneyra. Pero ante a gravidade do poeta a

homenaxe tivo que suspenderse e estableceuse o tempo do silencio.

(...) Todo o que pasou o meu pobo, pasoume a min/ todo o que pasou o home pasoume a min (...) (sic) Uxío Novoneyra.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Caurel, primavera 2003.

Esta poesía inédita fixonola chegar o autor a través de Federico García Cabezón para que fose publicada na Revista do Caurel e que dedica a Uxío Novoneyra, seu amigo persoal

A UXÍO NOVONEYRA

Por MANUEL MARÍA

UXÍO DO CAUREL DOS TESOS CUMES

onde é o silencio, a immensidade
e os humanos somos pouca cousa:
comigo levo un nada e todo
da grave maxestade dos teus montes
e na tenaz lembranza teño vivo
o inefable sorriso do teu pai,
a palabra pura, máxica, ancestral
da túa boisima nai Manuela Neira
--que a min me titulou de fillo seu--,
a túa irmá Elisa, o teu sobriño...
tampouco me esquezo dos criados:
o Fontes, Basilisa...,

nen de quen
compartiu con vós traballos, días
e fondos soñares: María Mariño
e os longos silencios de Roberto:
todos historia viva e verdadeira
da túa valeira casa de Parada
da que nunca se van os devanceiros.
No fondo más fondo do meu ser
gardo os nosos días lugueses,
pargueses, compostelanos, caurelaos,
coruñeses, levamos, betanceiros,
e imborrable presencia de Maside
don Ramón, Fole, Cuña e Pimentel.
Naquel lonxano tempo nós andabamos
a estrenar conciencia e ilusións
feridos por Galiza para sempre
e, anque padecemos anos tráxicos,
viles, brutales, miserentos
NON NOS DOMESTICARON: RESISTIMOS
SEN QUE A MALLA DA ARGOLA NOS MARCARA.

Sospeitamos, intuímos, aprendemos que
xente, terra e fala son a patria:
patrimonio común que nós herdamos
e só nos pertence en usufruto
tendo o sagro deber de trasmítilo
ós galegos que veñan para dárles
espíritu de seu e casa propia
na que a nosa nación viva e perviva.
O Caurel e a Terra Chá agora son
sombras lonxanas, mudas, imposibles
habitadas de noite, néboa e soledade.
Mais, nesta insegura tarefa do existir,
tí tes firmes certezas que te amparan:
Elva, Branca-Petra, Uxío, Arturo
nos que Galiza latexa e continúa,
¡ouh amigo máis que fraternal
deixa ó infindo de tódolos infindos!

PRENDERSE! A LAREIRA

un novo libro para a memoria da serra.

Un novo libro para a memoria da serra e para a memoria dos seus moradores, para a nosa propia memoria persoal e emotiva. No universo literario do Caurel brilla unha nova estrela: Vicente Reboleiro, o poeta de Ferramulín, e celebrámolo con fondísima alegría. Desde un principio, cando por sorpresa atopamos o libro no andel dunha librería, estremecémonos de emoción, non cabiamos de gozo co libro nas mans, sen saber como gardalo nos petos, por onde comezar a lectura, a tremer como se tivesemos entre os dedos un paxariño morno e delicado. E tampouco sabíamos cómo comunicar a nova: polo facebook, polos cafés, polas rúas, con cada amigo que atopabamos, íamos celebrando a nova, sentíndonos partícipes da mesma emoción, unha emoción que obedecía a fondas causas. Tratábase dun poeta da serra, tratábase dun poeta veciño, dun poeta amigo, dunha voz querida, mais tamén da presenza amorosa doutra sombra cálida: a de Uxío. Todo o libro é unha estremecida lembranza do seu amigo poeta de Parada, dos seus seres queridos, da casa amada, a vella casa de pedra e cal vella. Non puidemos prender no sono despois de lermos unha e outra vez o poema titulado "Na casa do poeta".

Era unha luminosa tarde de Abril.
Viña da devesa da Rogueira
e traía canda min
o fondo silencio das montañas,
o son das augas limpas dos regueiros,
as sombras das rebolas e das faias.
Cheguei a Parada
e ouvín o rumor dunha fonte.
Tiña sede e bebín...
Bebín daquela fontiña,
a fontiña do Uxío,
que me agardaba
en Parada do Courel.

.....
Cando marchei
xa a noite caía
sobre a Serra...
E pensei o día aquel:
"Que altas e limpas
son as estrelas
no ceo do Courel"!

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

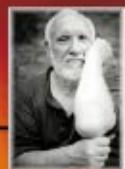
MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOBLES
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZADO

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación N° 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno.: 982 433 026 - Fax: 982 433 055

Concordaredes comigo en que non é doado prender no sono con estes versos arrodelados no corazón, prendidos do maxín. Que altas e limpas son as estrelas no ceo do Courel! Poucas veces leramos palabras de gratitud, palabras de amor e de amigo más sentidas, elevación tan fonda. A mesma elevación que sentimos cando a ollada se pousa nas cousas más íntimas, cercanas e miúdas: o andar pasenijo do nino alindador, a tornar da facenda, o seu ollar primeiro, a casa, todos os da casa e os veciños, a Adelina, o Xico e o louco de Chan da Pena, a festa, os traballos e os días, e tódolas ferramentas, os mallos comestos pola couza e a gadaña do avó, as canceliñas danadas, as cabanas derrubadas, a aceña vella, os ríos e as pincheiras, a montaña protectora, os camiños doutrora... As vellas rotas, os vieiros infindos que agatuñan polo lombo das serras e que cruzan os homes, "subindo e baixando costas/nun soño d'idas e voltas". Por todos eles prende o poeta a lareira e fainos arder a todos de amor. Pois isto é o libro: un canto de amor á serra e aos seus poboadores. Unha nova faísca de luz para o Courel, un canto de permanencia e transformación. Con ser un libro elexíaco, fondamente evocador dun tempo que non sabe abandonarnos, porque forma parte da nosa

memoria más íntima, é tamén un canto de futuro. O poeta non se conforma coa evocación, non se conforma tampouco coa desesperanza e a derrota, arrepiaño sentir para o seu pobo un destino de can danado e solitario:

Ese can que berra
por quen chama
no inmenso silencio da serra?

Non quere o poeta para o seu pobo ese destino. E chama por todos, pois sabe que o noso amor non é inútil:

Vén amor,
que xa recenden as uces
i están os mazairos en flor!

E a iso vimos: a celebrar o canto e a permanencia. A erguer lousados novos, prender a lareira e manter a casa aberta. E a reafirmarnos nos soños teimosos, que chaman por nós nesta tarde de outono.

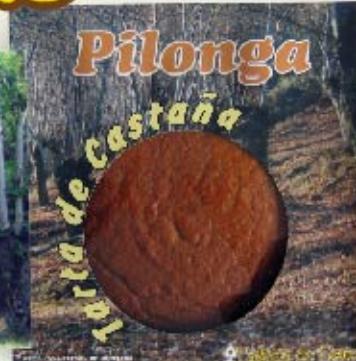
X. Pérez Mondelo
Savane, 25 de Setembro 2010

Deliciosos do Souto

Doces de castaña

Rúa Nova, s/n • 27325 Folgoso de Caurel
Tlf.: 982 433 026 - Móvil: 629 412 111 • Lugo

“Tralas pegadas do POETA DO COUREL

Uxío Novoneyra” (O Pasamento)

VI Parte

O PASAMENTO:

Ás 10'52 h. da mañá do día 30 de outubro do 99 as badaladas da Berenguela gardaron silencio, no Hospital Gil Casares de Santiago de Compostela, finou o grande POETA DO COUREL Uxío Novoneyra. Os versos do poeta ecoaron dende cada recuncho da cidade de pedra e o ar levounos ata os cumes máis altos da serra.

(...) *Galicia sólo terra/sólo home solo solo solo*
 (...) (sic). *Do Courel a Compostela.*

A noticia do pasamento do poeta correu como a pólvora. Noticia que tamén chegou ó “café Xixón” de Madrid, onde o poeta da serra participou en numerosos faladoiros. Antigos interlocutores dos cafés composteláns Derby e Alameda ensalzaron ó poeta. O mesmo aconteceu no “café Madrid” da capital lucense e no recóndito “café Pombo” de Seoane do Courel.

- “*Uxío era un más, todos sabíamos que era un grande poeta pero aquí era un más, falaba con todos como outro calquera*”. Comentaban no café Pombo de Seoane. -*Uxío era home de pouca fala, só falaba cando facía falta, non tiraba as palabras ó aire*”.-

Filosofía caurelá que tan ben coñecía o poeta.

Á familia e ós íntimos sumáronse diversas personalidades do mundo cultural e político: Don Francisco Fdez del Riego, o poeta Bernardino Graña, Herminio Barreiro, Fernández Ferreiro, Bautista Álvarez, Paulino Álvarez, Xosé Neira Vilas, Xosé María Álvarez Cáccamo, Antón Patiño, Antón Santamarina, Margarita Ledo, o dirixente do BNG Xosé Manuel Beiras, Camilo Nogueira, Fernández Albor, Celso Currás, Xesús Pérez Varela e unha ringleira de nomes imposible de recoller. Recibía ós asistentes o escritor Fernán Vello. Anónimos admiradores do poeta da serra achegáronse ó Panteón de Galegos Ilustres do Convento de Santo Domingo de Bonaval...

Chuviscaba en Santiago, a pesar da data o tempo enfriara:

-(...) *Estou en Compostela vendo nevar no Courel*
 (...) (sic). *Os Eidos. Uxío Novoneyra.*

A voz da escrita.

O pasamento do poeta anulara a homenaxe prevista a Novoneyra pero os escritores, o 31 de outubro de 99, irmandáronse a través da escuta.

O xove dramaturgo Alfonso Becerra de Becerreá fixo a súa particular “Homenaxe a Novoneyra” “*Sen más avío que o io io do río*” -(...) *Entre a voz e a voz do silencio Novoneyra devólvenos aquilo que tiñamos perdido, pedacíños de ánima, para erguer o voo hacia o que somos*” (...) (sic) La Voz de Galicia. Dende o mesmo xornal, Manuel Álvarez Torneiro sentenciou: -“*Durará a obra como vida*” (...) (sic)

A profesora Carmen Blanco, estudiosa da vida de Novoneyra, parafraseou a Uxío cun

-(...) *Chove para que soñes*”, (sic) El Progreso.

O escritor de Verín, Xosé Carlos Caneiro, berrou dende a raia galego-portuguesa un forte...) “*Gritaremos abril, Novoneyra*” (...) (sic). La Voz de Galicia. Dende o mesmo xornal o escritor e director da Editorial Galaxia, Carlos Casares, dedicou a súa habitual columna que titulou sen necesidade de adjetivos: “Novoneyra”.

A redacción do “Caderno especial” do xornal “El Progreso” salientou a figura do poeta. Mentre Salvador García Bodaño deu renda solta á “Lembranza” do poeta da serra, dende o Correo Gallego.

Pola súa banda, o xornalista Jaureguizar, escolleu a frase habitual entre os veciños do Courel, para homenaxear ao poeta: (...) “*Era un labrego más*” (...) (sic). El Progreso. Mentre o escritor Paco Martín serviu dun xogo de palabras para definir ó amigo: “*Infinit(iv)o Novoneyra*”.

Soedade Noia baixo o esquemático título: “Uxío Novoneyra” (1930-1999) anunciou: “*Uxío Novoneyra será homenaxeado esta tarde polos homes das letras de Lugo*”. El Correo Gallego. Mentre “Xosé Luís Méndez Ferrín”, antigo amigo de Novoneyra, subliñou con aplastante rotundidade: Novoneyra é “*o noso poeta nacional*”. La Voz de Galicia.

Maria Pino / Concha Cedrón escribiron sobre a “Homenaxe a Novoneyra”.

Xabier Rodríguez Barrio dá a triste noticia: “*Morreu o poeta do Courel*”. El Progreso.

A.Rodríguez no artigo: “Uxío Novoneyra” (1930-1999) concreta: -“*O poeta de Galicia morreu onte ás 10.52 h da mañá*

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
 SALON

APARTAMENTO 4 PLAZAS
 COCINA

CASA COMPLETA
 3 HABITACIONES

Vilamor do Caurel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

en Santiago de Compostela". El Correo Gallego.

Cristina Saavedra define: Novoneyra "Un poeta da Terra".
El Progreso.

Á condolencia destes escritores sumáronse moitos outros dende outros xornais e revistas...

A cidade de pedra vestiuse de chumbo.

...Chovía en Santiago..., certamente aquel día, máis (...) "chovía no Courel e caía a neve polvoriña" (...) (sic)... cando versou o chorado Novoneyra.

A xente esperaba baixo a marquesiña da entrada do Museo de Arte Contemporánea, o emblemático edificio deseñado por Siza serviu de abeiro a moitos dos seguidores do poeta, outros protexíanse da choiva baixo negros paraugas. Diante das escadas de Bonaval reuníronse admiradores e amigos que, en completo silencio, entraban no antigo convento co fin de acompañar ó poeta de San Román de Parada, o neto de Ulises Neira e Petra Vello, de Manuel Novo e Benita López que a través dos seus versos -(...) "Toca as mans ós antepasados" (...).

- (...) "Ando limpando a casa de cacharros e trastos/ lacenas e faios sin deixar rechubazo/ Ando a tocarlle as maos ós antepasados..." (...) (sic) Os Eidos.

O señor alcalde de Santiago, en nome da cidade de pedra onde o poeta da serra viviu os últimos anos, encargouse de darrile o derradeiro adeus.

En medio das bágoas e a choiva, baixaron o cadaleito, o fillo do poeta, Arturo Novoneyra e os poetas Manuel María e Bernardino Graña, axudados por Cesáreo Iglesias, Herminio Barreiro, Galín e Xosé Manuel Beirás.

Unha ringleira de coches acompañaron a Uxío dende a igrexa de Santo Domingo de Bonaval ó cemiterio de San Froilán de Lugo.

Familia, amigos, poetas, artistas plásticos e unha interminable lista de admiradores uníronse ós representantes dos Concello de Lugo e Folgoso do Courel, encabezados pola concelleira license dona Branca Rodríguez Pazos e o señor alcalde de Folgoso do Courel, don Xosé López Fontal que, na compañía de coureláns, amigos e admiradores de Novoneyra, escoitaron recitar ós poetas galegos a Letanía de Galicia:

(...) "Galicia digo eu un di GALICIA/Galicia decimos todos Galicia/hast'os que calan din Galicia" (...) (sic). Os Eidos
2. LETANIA de Galicia e outros poemas. Tódalas campás das

igrexas do Concello de Folgoso do Courel repenicaron ó unísono.

As badaladas chegaron á casa de Parada,-(...) *A casa de pedra e cal vella/ solaina e ventanas prá serra/ feita fai cen anos á miña maneira* (...) (sic). Os poemas reverdeceron en todos e cada un dos recunchos agachados da serra: O Pía Páxaro recolleu os símbolos cifrados do solpor da poesía.

-(...) "Eu son esta cor da soedade..." (...) (sic)...

Uxío retornou "ó eu".

O día de Santos continuaron as lembranzas:

María Cedrón salientou "Un acto sen curas nin cruces". La Voz de Galicia.

Jaureguizar dende El Progreso dá o seu "Adios ó poeta do Courel"- "Sitúan o libro "Os Eidos" no cumio literario galego".

Soedade Noia dende "El Correo Gallego" da conta da "Última homenaxe a un poeta da terra".

Miguel Olarte dende El Progreso no seu "Adiós ó poeta do Courel" destaca: "A cultura galega entoou a súa derradeira letanía por Novoneyra".

Antonio Rodríguez testemuña: "Última homenaxe a un poeta da terra: O regreso ó Courel". El Correo Gallego.

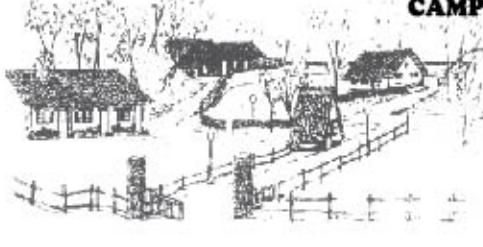
Sería imposible reseñar todos e cada un dos artigos de xornalistas, escritores, poetas, etc, que se uniron ó cordal das lembranzas.

Pero non só os escritores e membros da cultura galega falaron do poeta da serra, cidadáns anónimos recitaron nas rúas de Compostela, Lugo e "O Courel" versos do insigne poeta: Uxío Novoneyra.

(...) "Vaise vaise/ o camiño d'aire do aire polo aire/ camiñando cara un sitio aonde nunca foi nadie" (...) (sic) Os Eidos.

Mercedes Vázquez Saavedra,
31 de outubro de 2003,
"In memoriam".

ACAMPAMENTO O CAUREL CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE - SEOANE

RESERVAS:
Viajes QUIMATURS - LUGO
Teléfono 982 284 141
Tfno.: Camping: 982 433 101
www.acampamentocaurel.com

**“Tralas pegadas do
POETA DO COUREL
Uxío Novoneyra”
(Homenaxe póstumo)
(1990 - 2000)**

VII Parte

(...)Hoxe as campás de tódalas campás da serra do Courel/tódalas campás tanxen, debuxando as súas badaladas de bronce/na chuvia diste día. Piapaxaro, Formigueiros, Cido e o Souto de Parada ficaron orfos/pola túa ausenza(...).(sic). Pontedeume. 1º de novembro 99. Moncho Regueira. (Revista do Courel “A Candeira” nº 2)

(...)jequí i aiquí i aiquí i aiquí
I o corvo de Allan Poe a repetir:
Nunca más/nunca más(...)pedín un berro un salouco ou
un gran sospiro(...).(sic).

Uxío Novoneyra

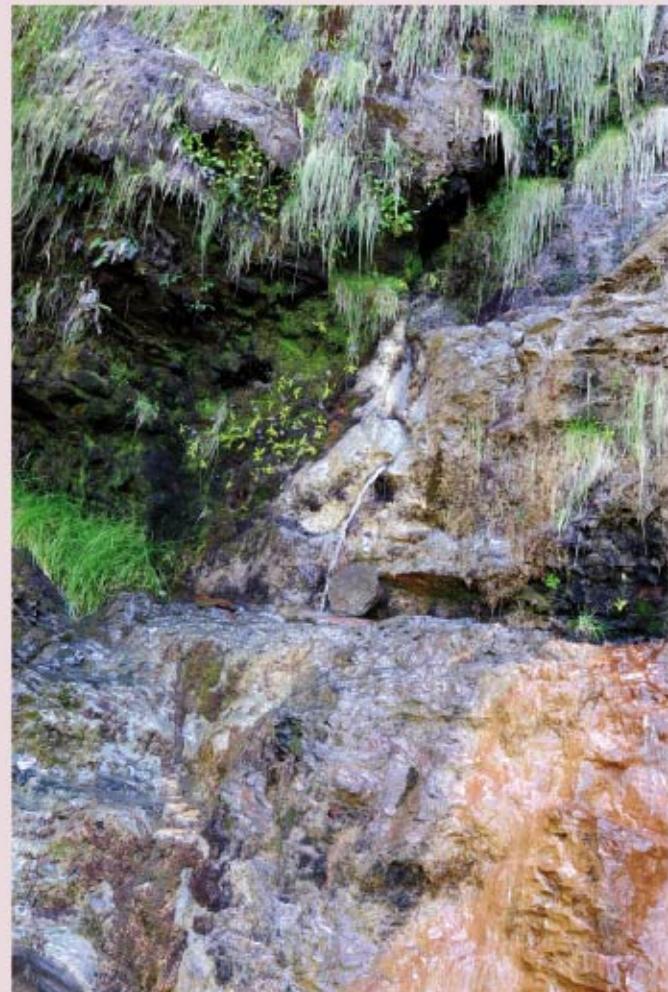
“Do Courel a Compostela”

Tódolos que tiñan previsto reunirse en Santiago o día 30 de outubro do 99 para homenaxear ó poeta do Courel, xuntáronse mes e medio despois.

HOMENAXE A UXÍO NOVONEYRA

O día 18 de decembro do 99, ás 12 h. No Teatro Principal de Santiago, os artistas e amigos que o día 30 de outubro tiveron que suspender a homenaxe a Uxío Novoneyra, uníronse á Asociación “O Galo”, ASPG, e a Asociación de Escritores en Lingua Galega para facer entrega á dona e fillos do finado poeta courelán dunha carpeta con debuxos e textos de 140 artistas e escritores galegos que realizaran en homenaxe a Novoneyra. Poemas, textos e pinturas orixinais que o propio Uxío encargárase de supervisar antes do seu pasamento.

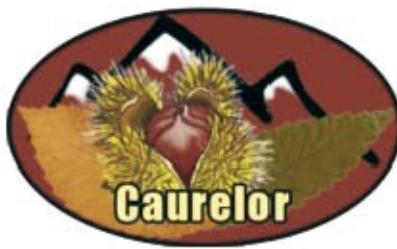
A emotiva homenaxe de decembro reuniu nunha soa voz ós poetas. A “Escola de Tebra” encordou os versos da lembranza. No Teatro Principal de Compostela, oitocentas persoas xuntaron lingua e xesto: -*Uxío non pode estar aquí, e a esta hora debe estar na fonte da Rogueira...*-dixerón os presentadores. Mais logo izouse “a voz dos poetas”.

Bernardino Graña, o poeta do mar, amigo e compañoiro de Uxío na andaina madrileña e nas festas minervais compostelás, convocou ó vento e ó ar: -(...) O vento díxome... (...) Dulcificando o aspero... (...) O monte en curva tanxente coma un peito... (...) Aire, aire... (...) o vento díxome cousas que non atopo nos libros... (...) (sic)

Manuel María, o poeta chairego, amigo e compañoiro de Uxío na poesía e no pensamento, tirou do recorde e do sentimento: -(...) Uxío do Courel dos tesos cumes/onde é silencio, a inmensidrade/e os humanos somos pouca cousa/...) O inefable sorriso do teu pai, a palabra pura máxica, ancestral/ da túa boísima mai(...) a túa irmá Elisa, o teu sobriño(...) Os Fontes, Basilisa,/(...) María Mariño e os longos silencios do

PRODUCTOS ARTESANALES DO CAUREL.

Castañas en almíbar
Crema de castañas
Mermelada de cerezas
Cerezas en almíbar
Mermelada de moras
Mermelada de arándanos ...

Santa Eufemia, 21. Folgoso de Caurel.

Tlf: 615 598 075 - 675 930 164

www.castanasdocaurel.com

Roberto(...) A imborrable presencia de Maside/Don Ramón, Anxel Fole, Cuña, Pimentel(...) Non nos domesticaron: resistimos(...) Elba, Branca-Petra, Uxío, Arturo(...)iouh amigo más que fraternal...)(sic)

Outros dos amigos do poeta da serra, **Salvador García Bolaño**, compaíñeiro da época do xornal "La Noche" e as Festas Minervais, recitou un poema de compromiso coa terra (...)A patria na palabra recreada(...) (...)Velaí o Novoneyra do Courel (...) (sic)

M.X.Quizáñ, mollou no licor café... o poema da nostalxia:- Os tranvías que baixan do Calvario(...) a servilleta de cadros despregada(...) a tarteira(...) Os sóns da infancia a ritmo de jazz...) (sic).

X.L.Méndez Ferrín, outro poeta-amigo dos tempos de Brais Pinto e das Festas Minervais, parafraseou cun ramo de versos de "Pólvora e Magnolias" (...)Confucio atravesouse entre os dentes de Mao/Un longo Confucio contemplando o devalar de Novoneyra polos caneiros de noutrora...) (sic).

Os músicos convocaron ó poeta: O amigo de Uxío dos tempos idos, o arpista Emilio Cao entoou con emoción "Muller pra lonxe": -(...)Andase a rúa como si fora a praia/Andase as rúas como se fuera a praia...) **Ohhh muller pra lonxe**...) Ohhh muller pra lonxe...) Andas as rúas como se fuera a praia/.Oh muller pra lonxe...) (sic) A voz de Emilio obtivo resposta: - (...)Eu dende aquel día vou buscando (...) (...)Eu dende aquel día vou buscando...) (sic). O sentido son da gaita elevou un berro quasi poético. Deu réplica coa (...) Fiandeirinha delgada, sempre metida a fiar/sempre a fiar e a soñar...) Para logo non ser nada (...) Eso inda está por ver (...) (sic)

Os poemas de Uxío abriron OS EIDOS ó mundo...

(...) Caurel dos tesos cumes que ollan de lonxe...) (...) Ucedo a ucedo...) (...) Vueme sumindo/si o aire quer/chegarei a non ser ninguén...) (...) Os ninos que andan a ouvea fain parvas...) (...) Fontiña do Caravel...) Camiño da Veneira/cereixas de carnabudo...) (...) Na tarde todo quere ser aire...) (...) Son das augas...) Chove nas veigas sin que se oia/unha tras outra caían as follas dando voltas/ Barbaña, barbaña/¿Qué noite de lobos...). Pasan as nebras/eu sinto que me deixan e que me levan...) (...) Cruza o lobo/ couosos do lobo...) (...) Estou solo como un lobo...) Cantos outonos e longos invernos...) Neva e non leva...) Cae a neve polvoriña...) xa non se oi o río, vai nacer outro Uxío para que siga o pasado...) (sic).

Resonou a Letanía de Galicia...) **GALICIA digo EU...** **Galicia decimos todos, ata os que calan din Galicia...** **Libre pra morrer, libre pra fuxir...** **Galicia irmandiña, Galicia...** (sic). Sabemos que ti podes ser outra cousa. (Extractos de poemas de Uxío Novoneyra).

RÚA UXÍO NOVONEYRA en Santiago:

O mesmo día 18 de decembro do 99, ás 14 horas, o Alcalde de Santiago Xosé Sánchez Bugallo descubriu unha placa que leva o nome da **Rúa UXÍO NOVONEYRA**, (no barrio de Conxo, tramo que vai da rúa Sánchez Freire á rotonda Antón Fraguas).

PREMIO RAMÓN OTERO PEDRAYO 99 a Uxío Novoneyra e Manuel María.

O premio Ramón Otero Pedrayo que outorgan as Deputacións chegou tarde. A título póstumo o premio do ano 99, recaeu no poeta Uxío Novoneyra e mais no seu amigo o poeta Manuel María.

Máis o seguinte ano 2000, saiu do prelo o apéndice da **G. Encyclopedie Galega**, Silverio Cañada. Ed. Novos Vieiros-A. Conde, S.A. Euloxio R. Ruibal, na voz: Novoneyra (páx.135-137) engade novos datos de Uxío (do 83 ó 99).

En Lugo creouse o **Centro Socio Cultural e Sala de Exposicións UXÍO NOVONEYRA**.

Mentres o nº 1 da revista do Courel "A Candeia", publica varios **versos de Uxío**, versos que dan pé o artigo de Sonia Vila da Pendella: (...) "el (Novoneyra) era deiqui; sabía como era a nosa xente e deixou boa constancia do que sentía cara a esta terra...) (sic). O nº 2 da mesma revista "A Candeia" publica tres traballos do Certame Literario "**Uxío Novoneyra**", asinan os textos: Raquel Touzón, Paula Balanzo e Lucía López. O mesmo nº 2 da Candeia, inclúe o poema "**Os Eidos**", (...) **Dona Ildara de Romeor**...) (sic). Na festa da Castaña do ano 2000, os pregoeiros Antonio Castaño e Isabel Martínez, autores de "Los Ríos del Caurel" lembraron a **Uxío**. (...) **Lor ruxindo polo val pecho...**...) (sic).

HOMENAXE o poeta Uxío Novoneyra no Courel.

5 de novembro de 2000. Un importante número de escritores e poetas galegos acompañaron a viúva e fillos de Novoneyra nunha homenaxe íntima que se celebrou no Courel.

A dona de Uxío, Elba Rei, prantou un cornabudo ou escornabois, árbore que crece nos altos cumes da Serra. Axudou a plantar á árbore o poeta e dramaturgo lucense Miguel Anxo Fernán-Vello. Os poetas galegos erixiron un monolito no camiño de Parada, con poemas e debuxos, no recordo do vate da poesía galega. A viúva de Uxío recibiu de mans de Carlos Mella, presidente da Asociación de Escritores de Lingua Galega, o distintivo póstumo que cada ano outorga a Asociación.

Entre os escritores e poetas que se atopaban na homenaxe, atopábanse unha vez máis, os compañeiros de Uxío na época das Festas Minervais: Manuel María, Bernardino Graña e o escritor de Vila de Cruces, Neira Vilas, autor do inesquecible libro "Aqueles anos do Moncho". Tamén estivo presente na homenaxe a "Paroleira do eu", a escritora de Castro de Rei, Margarita Ledo Andión e as poetisas Iolanda Castaño e Marica Campo, -a poetisa do Val do Mao- ao pé do Courel, e outros moitos escritores/as e poetas. Sumáronse a homenaxe políticos e admiradores do poeta, acto que rematou nunha fraternal comida.

RÚA UXÍO NOVONEYRA de SEOANE: O Concello de Folgoso do Courel uniuse ás homenaxes do poeta, polo que, (...) - "Logo dunha emotiva xuntanza no Centro Escolar de

Seoane descubriuse unha placa que deu o nome do poeta a unha rúa de Seoane(...)(sic).Revista "A Candeira" nº 2. O Alcalde D. José López Fontal encargouse de inaugurar a Rúa UXIO NOVONEYRA, preto á Igrexa de San Xoán de Seoane. Deron conta dos actos: R. González na Voz de Galicia e X.L.Quiroga no Progreso.

*Mercedes Vázquez Saavedra
O Courel 2004.*

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL (2000 - 2001)

VIII Parte

O Concello de Folgoso do Courel determinou que o Grupo Escolar de Seoane leve o nome: Uxío Novoneyra.

Diversas rúas de pobos e cidades de Galicia levan o nome do poeta da serra: Rúa Uxío Novoneyra de Seoane en Folgoso do Courel, rúa Uxío Novoneyra de Santiago, rúa Uxío Novoneyra das Nogais, rúa Uxío Novoneyra de Pedrafita do Cebreiro, praza Uxío Novoneyra do Ferrol...

O día do pasamento de Novoneyra, o alcalde de Pontevedra, Miguel Anxo Fernández Lores falou da intención de propoñer á Comisión de Cultura do Concello pontevedrés que unha rúa de Pontevedra levara o nome de Uxío Novoneyra. Por toda a xeografía galega sucedérонse actos de lembranza.

O Instituto Anxel Casal de Montealto, a carón da Torre de Hércules, rendiu unha sentida homenaxe ó poeta do Courel ó que acudiron familiares do poeta. En xaneiro de 2001 o Colectivo Sacou, na Casa da Cultura de Noia, organizou unha homenaxe a Uxío Novoneyra na que intervii o poeta do mar Bernardino Graña.

A revista "A Candeira", no nº 3, de abril 2001, inclúe poemas de Uxío Novoneyra do libro de rotas/Ameto Mítico.

O día das Letras Galegas de 2001, Francisco Albo na Voz de Galicia, rendiu homenaxe a Uxío Novoneyra: (...) "As múltiples referencias a espacios concretos que aparecen nos poemas de "Os Eidos" permiten considerar a obra de Novoneyra como unha especie de xeografía poética do Caurel"(...)(sic). Emilio Arauxo publicou en E. do Cumio unha antoloxía de 79 poetas do mundo na que inclúe a Novoneyra.

Manuel Vidal Vilaverde convocou a Uxío no "Correo Gallego" (21.VII.2001): (...) Denantes vexo a Uxío Novoneyra recollendo seixos con moito aquel no pequeno recanto dun areal onde estaban varados uns barquiños de pesca (...)(sic).

A poetisa do Val do Mao, **Marica Campo**, no poemario "Pedinche luz prestada", premio da Asociación Ergueitos de Sarria, inclúe "Os Eidos" nun dos seus poemas: (...) Pintaba o outono asfragasdo Caurel/ e ti lías "Os Eidos", era a tarde/ a luz ía tornándose covarde/ e a serra más escura e más cruel(...)(sic)

O día 5.7.2001, "El Correo Gallego" da conta da presentación en Santiago da "Muiñeira das gaibotas"- homenaxe a Novoneyra-, composición do médico xerontólogo e profesor José Luís Mari Solera: (...) Unha bellísima pieza que ha podido ver la luz gracias, en buena parte, al director de la Banda Municipal de Santiago, Amador Santos Bartolomé, que se encargó de adaptarla y musicarla". Foi interpretada ó aire libre. (...) Peza que anteriormente fora interpretada no Teatro Principal de Santiago e forma parte dos discos gravados por Manuel Muñiz e a Orquestra Compostela.

O Grupo teatral Milrosas de Lóuzara, escenificou en Bustofrío (Lóuzara) "As pulgas nunca dormen" de Fiz Vergara Vilariño e dramatizou "poemas de Novoneyra", baixo a dirección de Pepe do Campo. Entre os artistas, o actor louzareño Xulio Pérez, colaborador desta revista.

O Correo Gallego (13.10.2001) deu noticia: Novoneyra, Mariño e Regueiro nun "Poema a tres voces".

Ignacio Castro, no interesante libro poético-filósofo "Roxe de Sebes" foi na busca da síntese a través da lectura de Spinoza, Hölderlin, Rilke, Pessoa...e..., Novoneyra(...)"Leer a Novoneyra e seu carreiro dos soños"(...)(sic). **Xosé Lois García**, ós dous anos do pasamento de Uxío Novoneyra (30.X.2001) no "Correo Galego" recolle nos "Ecos da Berenguela" a ligazón Courel-Compostela trazada por Uxío:

"O camiño trazado por el, polo que transcende e transcendemos comezou no Courel e ten a súa intermitencia en Compostela" (...) "Das últimas leccións poéticas do mestre Novoneyra collemos "Arredores e desvíos do Camiño de Santiago e outras rotas" (...)(sic).

ijjBon momento para facer o "Camiño de Santiago polo Courel" co poemario de Uxío baixo o brazo!!!

*Mercedes Vázquez Saavedra.
Courel, primavera 2004.*

CHIMENEAS
Hogar Confort

**CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.**

Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTIN DE LA ABADIA (León)

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL (2002)

IX Parte

As pegadas do poeta do Courel enlazan ó mundo da lírica, teatro, música, pintura, fotografía, danza, etc. Na SALA NASA de Santiago de Compostela, o día 21 de febreiro de 2002, debutou a bailarina Branca Novoneyra, filla do poeta do Courel. A Sala Nasa foi testemuña da fusión entre a danza, a poesía, o teatro, a literatura, o video e a fotografía. Beatriz Fuentes foi a autora da coreografía. As fotografías da autoría de Federico García Cabezón, o amigo de Uxío, que durante anos ilustrou os poemarios de Novoneyra. O espectáculo serviu para presentar o curto de video danza "Intervalo" creado por Fernando Barbeito López-Marcos García e Branca Novoneyra. Curto que se rodou no Cabo Vilán o ano 2001. A través da danza-poética, Branca-Petra Novoneyra recolleu a mensaxe inminente nun dos versos do seu pai Uxío Novoneyra: "Chove para que eu soñe..."(...)(sic)

-Será algún día posible presenzar a danza-poética de Branca Novoneyra nalgún lugar do Courel?.

Mais outras foron as lembranzas de Uxío durante o 2002. O día 6 de maio, Albino Mallo entrevistou ó poeta chairego Manuel María no "Correo Gallego", con motivo do Premio da Crítica Galega á Creación Literaria. O poeta chairego afirmou: - "Eu son da xeneración da posguerra con Uxío Novoneyra ou Cuña Novás"(...) Xeración da que falou Raimundo Gcía Dguez (Borobó) no seu "Novelo dos anacos" no mesmo Correo Gallego. Anacos dos tempos nos que Borobó foi director do xornal "La Noche", onde os universitarios dos anos 50 publicaron numerosos artigos. (Tempos idos de tertulias nos cafés Compostela e no Español, etc onde a poesía adquiriu presenza na cidade de pedra).

Borobó tamén lamenta o pasamento de Novoneyra sen entrar na Academia, e fala da época da (...)manifestación madrigalega dos poetas mozos (Brais Pinto), premiados nas Festas Minervais (...), coa (...) Capitanía de Raimundo Patiño (...). Agrupación coa que coincidiu Novoneyra ali, nos anos 1962/65, nos que compuxo as "Elexías a Madrid" (...) -"Viñeron á Noite Manuel María e Uxío Novoneyra" –afirma Borobó- (...)tiveron o lecer de escouitar abraiados a don Ramón Otero Pedrayo(...) Ramón Piñeiro (...) e Carlos Maside (que será o seu maior mestre gratuito (...) (sic) 22.V.2002, O Correo Galego.

Borobó, así mesmo tamén fai referencia á relación de "Ramón de Láncara" (Ramón Piñeiro) con Uxío e Manuel María (...) Ramón de Láncara en Compostela/ peitos da patria telma-vela!. (...) (sic)(Novoneyra). Borobó explica como ""o noso vello compañoiro da Noche Traveso Quelle (Natural de Viveiro)" arranxou o traslado de Uxío e Manuel María ó destacamento de Lugo(...) (sic) 25.V.2002. O Correo Galego.

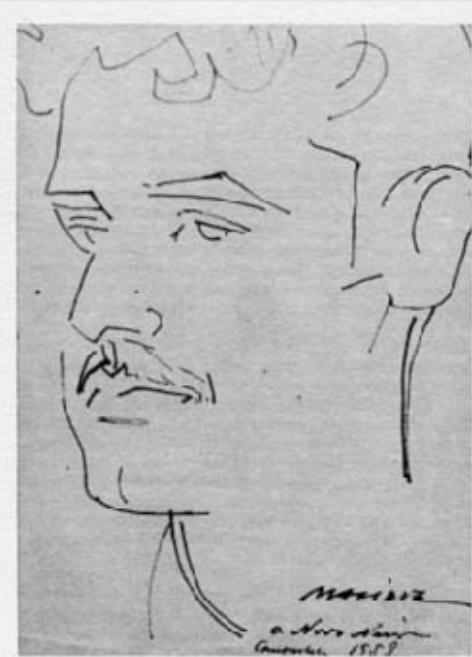
E o ex director da Noite descobre a "Profecía do profeta do Courel" (...) Novoneyra nos augurou aquela mañá que as eleccións autonómicas as gañarian as candidaturas que foran ben vistas polos secretarios das Cámaras Agrarias. Foron neses comicios as do UCD, o profeta do Courel acertou na súa profecía" (...) (sic). 30.V.2002. O Correo Galego.

Pero Novoneyra, tamén profetizou que (...) un pobo nace sempre/ non remata nunca nunca nunca (...) agallopa agallopa cabalo novo (A Nova Mocidade)(...) (sic) ("Do Caurel a Compostela"). Novoneyra.

No mesmo ano 2002, o escritor Xosé Vázquez Pintor resultou gañador do Certame de Poesía Uxío Novoneyra-2002, convocado polo concello de As Pontes". Vázquez Pintor é o autor, entre outras novelas, de "Memoria do Boi", obra galardoada co Premio de Narrativa "Torrente Ballester".

E, rematando o ano 2002, o día dos Santos Inocentes a Asociación Cultural de Becerrea "A Pipa", presidida polo dramaturgo Afonso Becerra, tiña previsto sacar á rúa o nº 27 da revista "A Pipa", na que fa incluir poemas do libro inédito "Ámeto Mítico" de Uxío Novoneyra, pero por falta de financiamento, a revista de Becerrea non conseguiu saír á rúa. Non obstante Amparo Becerra, promotora e artífice da revista e as Noites Poéticas xunto co seu irmán Afonso, cedeunos unha copia dos poemas "Inéditos" de Uxío, dos que citamos un anaquiño: (...)A Becerrea chegar / non basta con se abrigar (...) (sic). Ámeto Mítico 92. Non hai que esquecer que a relación dos irmáns Becerra con Uxío ven de tempos atrás, xa que Novoneyra participou nas primeiras "Noites poéticas de A Pipa", noites que abranguen un certame poético e unha noite de convivio poético-teatral que se celebra tódolos anos o día de Inocentes onde lembran ó poeta do Courel. Xurden novos poetas, onde hai cepas, fanse estelas.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel, outono 2004.

NOVONEYRA, dibujo de CARLOS MASIDE / 1951

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL (2002 - 2003) X Parte

Un ano despois de saír do prelo, chegou a nós "Roxe de Sebes", un novo libro de Ignacio Castro publicado pola Editorial Noitarenga. A obra é froito dun ano de reflexións, no que o autor se mergullou no profundo da serra courelá na busca do "eu", a través da vida cotidiá e a lectura de Heidergger, Hölderlin, Rilke, Joyce, Nietche, Spinoza, Valente e mesmo Rousseau ata chegar ós "carreiros dos soños" novoneyrianos.

Mentres, nas "Terras de Miranda", a revista "Monfadal"-2002, publicou: "Poemas de aceptación" de Cesar Cunqueiro que o escritor mindoniense dedica a Novoneyra: -(...) Anuncio indiferente da partida/ asumo que sucede cada día/ en mudanza banal de lo lejano/ alegre, a la distancia, sonreirás(...)(sic) O fillo do insigne Álvaro Cunqueiro quedou abraiado pola forte personalidade de Uxío: "Coñecino en Lugo sendo eu un rapaz. Descendía de cando en vez dos montes lonxanos á capital da terra chá. Semellábame un xigante cheo de forza e de pureza(...)(sic).

No mesmo 2002, no mes de agosto, nas entrañas da Lózara "xabreira" do Fiz-. (como definía o Fiz Vergara a súa Lózara natal),- na aldeña recuada de Bustofrío-, o Grupo de Teatro Milrosas volveu a render tributo ós poetas da serra: Baixo a cúpula do ceo estrelado, o grupo louzariño, dramatizou unha vez máis, poemas de Fiz Vergara Vilariño e Uxío Novoneyra, ante a concorrida audiencia.

O 16 de outubro, na Voz de Galicia, Miguel Sande entrevista a Manuel María, o poeta chairego asegura que escribiu poemas motivado (...) por unha lectura moi atenta de Novoneyra(...)(sic).

O día 23 do mesmo mes de outubro, "El Progreso" dá noticias de "Abrojos", primixenio poemario de Novoneyra mozo, que o profesor Alonso Montero deu a coñecer na revista Madrigal da Universidade Complutense de Madrid. Trátase de poemas curtos escritos en castelán, -41 follas manuscritas que recollen 36 composicións-, supostamente escritos á carón do ano 48. "Abrojos" foi obsequio de Novoneyra a José Luís Salgado, que nos anos setenta o pasou ó ex profesor do Instituto Lucense Alonso Montero. Estraña que o profesor non sacara á luz os poemas casteláns na vida de Uxío. Por outra banda o "Diccionario bio-bibliográfico" do 1952 de Antonio Couceiro fixera referencia ós primixenios poemas de Novoneyra recentemente publicados. E mesmo no nº 9 (páx. 19) da revista "A Candeira", fixemos alusión a "Abrojos". Poemas curtos da época na que Uxío firmaba "E. Novoneyra". Poemario enviado á revista por Moncho Regueiro, de Pontedeume, un dos contertulios de Uxío no Courel.

HOMENAXE ó poeta da Serra.

O día de Santos de 2002, na cidade lucense tivo lugar unha sentida HOMENAXE POETICA ó poeta do Courel, no Centro "Uxío Novoneyra", na rúa Quiroga Ballesteros. Homenaxe que estivo presidida polo alcalde José López Orozco e a tenente de alcalde Branca Rodríguez Pazos e presentada por Xerardo Pardo de Vera, presidente do Clube Cultural Valle Inclán. Acompañaron á viúva, Elba Rey, amigos e devotos novoneyrianos; varios poetas recitaron versos de Uxío, únuse á homenaxe Antón Patiño. O presidente da Asociación Fonte do Milagro, Evaristo Méndez Vila, apoiou o acto cunha exposición fotográfica da serra do Courel.

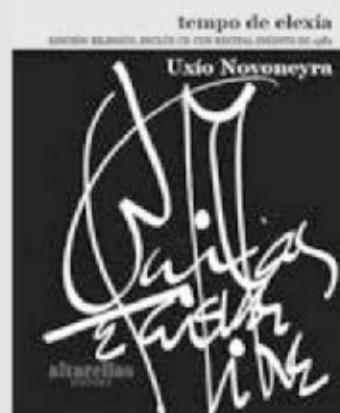
Cara ao Nadal, o grupo de teatro de Bustofrío saíu de xira. O día 26.12.2002 volveu escenificar, no salón de actos do Centro Social de Monforte, poemas de Fiz e Uxío. Esta vez a dirección correu a cargo de Xulio de Bustofrío. Cómprase salientar a posta en escena dos actores courelaos Evaristo e Elena de Froxán.

Durante o 2003 continuaron as mencións e homenaxes a Novoneyra. O día 22 de xaneiro, o poeta Miguel Anxo Fernández Vello felicita ós lectores do "Correo Galego" cunha mención (...) "ó inesquecible Uxío Novoneyra" (...) e lanza ó ar unha frase memorable de Uxío: (...) "Galicia e o mundo poden ser outra cousa"(...).sic). No mesmo mes de xaneiro, o día 18, no transcurso dunha xornada literaria, o concello das Pontes outorga o Premio de poesía Uxío Novoneyra ó poeta lucense Daniel Salgado pola obra "Sucede".

Por unanimidade, a Asociación Fonte do Milagro do Courel acorda nomear socio de honra ó poeta Uxío Novoneyra.

O día das Letras Galegas, durante a "II Mostra do aserrado da madeira" que celebra anualmente a Asociación Fonte do Milagro en Ferreirós de Abaixo, o presidente da Asociación nomeou socio de honra, (a título póstumo) ó poeta o Courel Uxío Novoneyra. No nome da viúva recolleu o premio o poeta de Ferramulín, Vicente Reboleiro. Os versos de Uxío colgaban dos castiños e as caracochas, mentres o regato que refresca o oasis do "Pontón" marcaba o son dos poemas recitados por Vicente e Xulio.

Mercedes Vázquez Saavedra
O Courel – Inverno 2005.

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL (2003)

XI Parte

Emilio Cao, ó repasar a súa traxectoria nunha entrevista concedida á Voz de Galicia o 17 de febreiro do 2003, lembrou ó poeta da serra. (...) "con Novoneyra tiña tamén unha relación próxima sobre todo pola visión do mundo que tiña. En Galicia temos un nivel de calidade na poesía increíble (...)(sic). O mesmo que grandes músicos como o propio Emilio Cao quen, entre outros, recibiu o 1º Premio de Música Popular de Moscova na mesma época na que gravou "Chegando ó Caurel" e "Amiga alba e delgada", título que Cao tomou prestado dun poema de Novoneyra, irmandando a poesía e música, o que deu lugar a recitais conxuntos.

E foi Cao quen no 98 apadriñou "Corazón de Brief", a ópera prima de Maite Dono que o 28 de xaneiro do 2003 presentou en Compostela o seu 2º disco: "O mar vertical" (dedicado ós solidarios co desastre do Prestixe). O novo disco da Dono está baseado no seu poemario publicado por Espiral Maior. Maite Dono chegou a escrita en galego a través dos poetas da terra. "O entrelazo das palabras" foi unha homenaxe poética de Maite ó poeta do Caurel, Uxío Novoneyra.

Por outra banda, no prolífico 2003 saíu do prelo o libro guía monumental da Editorial Everest, "Santiago de Compostela" con líricos textos da poetisa **Eva Veiga** e fotografías de **Imagen Más**, agrupación fotográfica formada por: Santiago Santos Vega, Amando Casado Martínez e Sergio e Miguel Pérez Cabezas. O libro sobre Compostela de Eva Veiga, recolle as profundas palabras da poetisa das Fragas do Eume:

-(...) "Foron as palabras, as palabras dun poeta, as que fundaron a Historia; as que trazaron o camiño; as que moveron os homes a procurarse máis alá deles mesmos, na súa alma." (...)(sic).

Palabras dos poetas (...)(sic) Poetas como (...) Ayras Nunes, Rosalía de Castro, Manuel Machado, **Uxío Novoneyra**, Fermín Bouza Brey, Federico García Lorca, Miguel de Unamuno e Gerardo Diego. (...) dos que Eva Veiga elixiu fermosos poemas, entre os que se atopan sonoros versos do poeta da serra que marcan o ritmo candencioso da berenguela, o latexo da cidade de pedra. (...) "Fala soa Compostela/ non son iiles fala ela ella ella ella" (...)(sic) (Novoneyra). A ligazón entre a poetisa do Eume e o poeta do Caurel ven dos tempos nos que Eva era estudiante de Filoloxía Inglesa en Compostela e Uxío, o grande poeta e recitador da terra, mais logo, Eva foi a raíña de TVG, ao igual que Uxío nos tempos da TV única onde sorprendera á vila e corte madrileña no peche da emisión da TVE, coa súa potente voz ó recitar: (...) *O lobo! Os ollos o*

lombo do lobo! Baixa o lobo polo ollo do bosco(...). Con toda a sombra da noite na boca (...)(sic) (Os Eidos-Xerais-85).

Eva e Uxío coincidiron nalgúns eventos da Compostela de finais dos oitenta e noventa. Mais andando o tempo, Eva Veiga mergullouse de cheo no mundo da lírica, convertíndose nunha das novas voces da poesía galega e nunha grande recitadora. Os poemas de Eva, como os de Uxío,emerxen do profundo, ámbolos dous comparten o gusto polos versos curtos e os longos silencios. Eva é autora, entre outros, dos poemarios: "Fuxidios" (Accesit o XII Premio Esquíu de Poesía. Ferrol-93) e "Paisaxes do baleiro" (Xerais-99). A poetisa das Fragas do Eume uniuse ás homenaxes a Novoneyra enviándonos un poema inédito dedicado ó poeta do Caurel. Obrigada, admirada Eva.

POEMA: DENDE O CAUREL E A UXIO NOVONEYRA NA LEMBRANZA

Onde o Mar?
Preguntaron as ábores.

Eu busquei os teus ollos na tarde azul
E baixaches como unha onda as pálpebras,
Cunchas que gardan no fondo da noite
Dúas bágoas de amor abarloadas.

Onde o Amor?
Preguntaron as nubes.

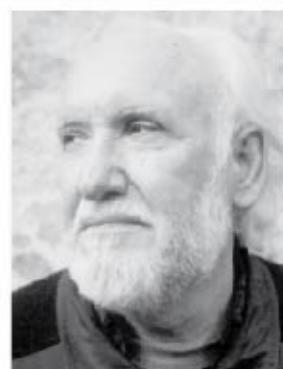
E ti buscaches nas minas da terra
O lume incandescente dos meus ollos
De lobo que te espreita oculto nestas
Mans mestas de verderoles e altísimas.

Eva Veiga

A poetisa do Eume cantou ó mar que en tempos abrazou ó Caurel cun manto de cor azul. Ríos subterráneos levaron o canto do lobo dende a mina da Toca a Fisterra onde os romanos adoraron ó Sol.

Mercedes Vázquez Saavedra
O Caurel, xuño 2005

Uxío Novoneyra Día das Letras Galegas 2010

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL XII Parte

Son moitos os libros, xornais ou revistas que referenciaian a Novoneyra. No 2001 saíu do prelo "Historia Xeral da Literatura Galega" de Anxo Gómez / Mercedes Queixas (A Nosa Terra). Nesta literatura entre os escritores nados entre 1930-1940 destacan (...) *O canto á terra, e en particular ás terras do Courel está protagonizado na poesía galega de posguerra pola voz inconfundible de Uxío Novoneyra.* (...) (sic). Os autores axúdannos a percorrer a obra de Uxío, comenzando na primixenia etapa existencialista dos Eidos, deténdose nos poemas dos longos silencios..., ata chegar á época da denuncia social na (...) "convicción nacionalista e marxista patente nos poemas sociopolíticos de Uxío. (...) a loita contra o fascismo e o compromiso coas clases sociais (...) (sic).

Asi mesmo Claudio R. Fer no "Cartafolio Galego" (A Nosa Terra) foi quen de recoller artigos de Fole en galego, en "Castelao e a tradición galeguista" Fole comenta: (...) "apareceron novos e interesantísimos poetas galegos... (...) Luis Pimentel e o poeta galego Eugenio Novoneyra (...) (sic).

José de Cora, a súa vez, fai un chiscar de ollo ós lectores rescatando as conversas que Fole mantivo cun compañoiro imaxinario, conversas que Cora entresacou dos artigos que Fole enviou ó Progreso durante anos, e deron lugar ó libro "Ánxel Fole. Paseante de Lugo" (Caixa Galicia/Progreso). Naquelas conversas, Fole abandónase á nostalxia e recorda (...) "A Novoneyra lo conozco de antiguo. Cuando el cronista vivía en A Veiguiña, allá en las tierras quiroguesas, un jóven poeta le hizo una visita. Sería por los lluviosos días del verano del año cincuenta y dos. Entró un muchacho moreno, alto y delgado, con bigote, era Uxío Novoneyra". (...) (sic) Nos. invitó a Parada. En San Martín de Quiroga nos reiteró la invitación... y por fin llegamos allá, a su casa de Parada, la tarde del último dia de mayo de hace dos años (1960) (...) (sic) Allí estuvimos una tarde entera con Novoneyra. Quiso que viéramos el

nacimiento del río de Parada, afluente del Lor: Su "ollo" (...) (sic) Ni a García Sabell, ni a Sixto Seco, ni a Ramón Piñeiro les asusta una visita a Novoneyra (...) - explica Fole, - é de supoñer que se refire á dureza dos camiños e estradas que nos anos sesenta levaban ó Courel- (...) Dos días después, a las doce de la mañana nos hallamos en el alto de Aldriz, a medio camino de la Puebla de Brollón y San Martín de Quiroga (sic)- concreta Fole. Non hai que esquecer que o mesmo ano que Ramón Piñeiro sae da cadea, en marzo do 49, Uxío chegaba a estudiar a Madrid, onde viviu dende o ano 49 ó 51, onde contactou cos galeguistas, áinda que a amizade con Piñeiro comezou máis tarde.

O 25 de xullo do ano 1950 constitúuse en Compostela a Editorial Galaxia da que, pouco despois, Piñeiro sería director literario. No 52 Uxío volve a Galicia para facer o servizo militar onde coincide con Manuel María, época que pasa na Coruña, Lugo e Santiago, onde contacta con Ramón Piñeiro e os galeguistas e comeza a sementar os Eidos que, saen á luz no ano 55 publicados por Galaxia con prólogo do propio Ramón Piñeiro quen destaca a importancia da anulación do persoal a favor do "cósmico" nos Eidos. Poemario que Novoneyra dedica a "Carlos Maside e Ramón Piñeiro", "Os Eidos I -Libro do Courel", no poema "Exilio segundo Maside" (sic), Uxío inmortalizou a Ramón Piñeiro ao versar... (...) Ramón de Lánchara en Compostela / peito só da patria teima-vela! (...) (sic).

José de Cora no seu libro "Anxel Fole paseante en Lugo..." sérvese das viaxes de Fole pola "Terra Brava", viaxes que o vello galeguista vai detallando minuciosamente: Campodola, Leixazós..., topónimo que Fole refranea: "en Leixazós non entra carro nin Dios" e engade pasenñamente os nomes das aldeas que se divisan ó lonxe: Vilamor, Castro, Vidallón.... O vello escritor comenta: (...) "como dice Ramón Piñeiro, Caurel no tiene pasado histórico. Su pasado es anónimo, oscuro, ahistórico, milenariamente profundo, geografía, nada más que geografía. Pero ahora es ya literatura y poesía". (...) (sic). Certamente Novoneyra e o Courel quedaron ligados para sempre a través do cordal dos versos de Novoneyra. O poeta da serra axúdanos a agudizar a vista, o tacto, o olfato e especialmente o oído co fin de que aprendamos a escutar o

COMPRA - VENDA - ALUGUER
De Casas, Pisos, Fincas etc...

Avda. Coruña, 156-Baixo 27003 Lugo
Tlf./Fax 982 813 827
inmobiliarialucense@inmobiliarialucense.com

cruxir das follas ou os rumores das pincheiras ou dos carros que compiten co canto do cuco.

Tiña razón Piñeiro ó asegurar que O Courel non tivo historial. Certamente a historia do Courel estivo agachada durante séculos baixo as lousas do clero, as ordes relixiosas e militares e mesmo as mitras e a nobreza. Mais O Courel dende immemorial foi un pobo loitador que na noite dos tempos loitou e segue a loitar polo seu: A terra dos seus antepasados. (...) "recóllote da terra/estás moi fonda. Recóllote do Pueblo/estás n'il toda. Recóllote da historia/estás borrosa...)(sic). Os Eidos. Novoneyra.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel, verán 2005

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL

XIII Parte

Cómpre salientar a homenaxe conxunta que os poetas renderon a Novoneyra no nº VII-VIII da revista CLAVE ORIÓN que dirixe a poetisa Luz Pozo Garza.

Baixo o lema "**Homenaxe a Uxío Novoneyra e a Manuel María**" (anos 2000-2001), edición ó coidado de Natalia Regueiro, o amigo e compañoiro de Uxío, Manuel María, autor de inesquecibles poemarios como "Muiñeiro de Brétemas" ou "Morrendo a cada intre", publicou na Clave Orión, un poema-homenaxe dedicado a "A Uxío Novoneyra", na lembranza da amizade que uniu ó chairego e a (...) *Uxío do Caurel dos tesos cumes/onde é o silencio a inmensidade... extracto (sic)*. O mesmo poema que o poeta chairego entregou a Ramón Regueira para ser publicado no nº 10 da revista do Courel **A Candeira**. Uxío, Manuel María e Luz Pozo son alicerces da poesía galega, non hai que esquecer que, no prolegómeno do poemario "Terra Chá" de Manuel María (Ed. Celta-Lugo) 1953, Ánxel Fole destacou ós tres poetas galegos: Manuel María-Uxío Novoneyra-Luz Pozo. O autor da "Terra Brava", ó comezo dos anos cincuenta apostou polos poetas lucenses: (...) "Manuel María un dos más esgreivos segrelos novos da terra luguesa, que conta con poetas mozos tan interesantes como Luz Pozo Garza i Uxío Novoneyra. E non soamente da terra luguesa, senón de toda Galicia...)(sic). A amizade entre Manuel María e Uxío vén dada polo amor ó profundo da Terra que irmanda a Terra Chá e a Serra do Courel, a través do imaxinario popular, que foi quen de inmortalizar as lendas das lagoas que agachan as cidades asolagadas da Lucenza ou Lucerna, lagoa mítica que na Terra Chá(...) é semellante a un mar en calma...)(sic) Terra Chá-Manuel María e no Courel,...)" "Outo bosco calado"...)(sic) Os Eidos-Novoneyra.

Na CLAVE ORION, homenaxearon a Novoneyra, poetas de diversas xeracións. Manuel Álvarez Torneiro, membro do

"Grupo Amencer" e autor de poemarios coma "Memoria dun silencio"(82) ou "As doazóns do incendio", quen noutrora sentenciou: (...) "Non haberá piedade para a memoria. Non".(.) (sic). Álvarez Torneiro enlaza ó Courel a través do poeta no seu "Courel arriba" (...) *Palabra contra os arcos da morte/e o seu saupe...)(sic)*, poema que o propio A. Torneiro ilustra cun debuxo no que idealiza a "montaña do Courel".(...)(sic).

Por outra banda, o poeta Salvador García Bolaño, outro dos compañeiros de Uxío nos tempos de "La Noche" e as "Festas Minervais" e autor dos poemarios: "Ao pé de cada hora"(67) e o sempre célebre (...) "Non houbo galos/ O vento secou a súa palabra derradeira"(...) e, máis "Tempo de Compostela"(78), no que son de salientar as "Pegadas de alcatrán"(94). Pero tamén recorre Salvador Gcía Bolaño ó nome do poeta da serra para homenaxear a: "Uxío Novoneyra", ó que lembra como (...) *Un vello soñador que xa repousa,/velaí ó Novoneyra do Courel/ que fixo más fermosa a nosa historia...)(sic)*, poema que García Bolaño inclúe nos "Cantos da ausencia", Elexías (1959-2002), publicado en "A Nosa Terra". Poemario que leva polo mundo a voz do poeta da serra coas "neves courelás na fronte alzada"(sic).

É evidente a admiración que os poetas galegos sentiron polo vate do Courel. Sorprende a correntía de poemas-homenaxes que dedican a Novoneyra. Xosé María Álvarez Cárcamo, da saga de poetas Álvarez-Blázquez e impulsor da nova poesía galega na década dos oitenta, época na que espallou innumerables poemas polas revistas galegas: "Dorna", "Luces de Galiza", "Nó", etc, autor dos poemarios o "Cimo das idades tristes" ou "Cadernos da ira"(99), na súa particular homenaxe a Uxío Novoneyra, retrotraímos ó tempo no que o poeta do Courel (...) *Vai por Compostela Uxío Novoneyra pedra adentro...)(sic)*. Mais outros foron os versos que serviron ó poeta lucense Manuel Xosé Neira, autor do poema "O mar perdido". No Monte do Gozo, no ano 99, o poeta lucense escribiu un elevado poema dedicado a Uxío a quen coroa coa flor dos Alpes no seu, "Edelweiss místico" (...) *Nin sequera por unha ave sobrevoado...)(sic)*.

Mais a ladaña de Ramón Regueira encargouse de recoller o pranto polo poeta da serra, pranto no que Moncho Regueira enlazou ó Courel coas Fragas do Eume, o día de Santos do 99, no que Ramón Regueira berrou ós catro ventos: "Sempre será outono! Elexía de Uxío Novoneyra".(...) *Hoxe as campás de tódalas campás da serra do Courel, tódalas campás tanxen, debuxando as súas badaladas de bronce na chuvia diste día...)(sic)*. Poema que recolle o sentimento de Ramón Regueira polo pasamento do seu amigo. O mesmo poema que Regueira enviou á revista **A Candeira**, publicado no nº 12 da revista do Courel.

Homenaxes ó poeta da serra que coroa a "PLUMA NA MAN", da poetisa da Mariña Lucense, Luz Pozo Garza, na que deu a coñecer primixenios textos de Uxío. Luz Pozo, autora de profundos poemas coma "O paxaro na boca"(52), "Verbas derradeiras"(76), "Concerto de Outono"(86), "Códice Calixtino"(86), "Prometo a flor do loto"(92) e "A vida secreta de Rosalía"(96), e vén de publicar no 2005, na Editorial Linte, a interesante antoloxía "Memoria solar" que recolle antigos

poemas e engade outros inéditos nos que Luz Pozo reivindica ós precursores na súa apostila da Galiza do verde Eirín. "Páxina atlántica" fai un percorrido xeográfico-etnográfico e mesmo imaxinario, no que a poetisa da Mariña vai na busca do reino de Tara: (...) "Vin pallozas e torques e os míticos tesouros daquel reino de Tara" (...) (sic)

Mercedes Vázquez Saavedra
O Courel, verán 2005

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL

XIV Parte

No anterior número da Candea demos conta da homenaxe que os poetas galegos renderon a **uxío Novoneyra** e **Manuel María** na revista CLAVE ORION. Homenaxe coroada pola poetisa Luz Pozo Garza que, coa PLUMA NA MAN sacou á luz os "Manuscritos inéditos de Uxío Novoneyra a Luz Pozo Garza en 1950". Escritos e versos que reflecten a amizade-poética existente entre ambos os dous poetas na época que Uxío asinaba: *Eugenio Novoneyra*. Textos e poemas que, a propria poetisa da Mariña Lucense se encargou de transcribir: (...) *iPájaro sin canción/como sería tu canción!* (...) (sic). Ou (...) *Ella tiene el tiempo/alegre de las garzas* (...) (sic).

Manuscritos que Uxío enviou a Luz Pozo dende Compostela, como reflicte a cabeceira do Café Español, un dos míticos da cidade do apóstolo, - ou de Prisciliano-, segundo quen-, época na que Uxío e Luz colaboraron na revista "Atlántica" e no xornal "La Noche". Luz Pozo Garza, anos máis tarde, foi así mesmo fundadora-directora da revista de poesía e crítica "Nordés" –fundada na metade da década dos setenta-, a "Antoloxía da poesía galega actual"-Nordés (Ed. Do Castro-78) ofrece ó lector unha reseña biográfica de Uxío e engade os poemas: "Da Xistra A Candea/O Courel" (...) *Ei ven os cordeiros fiar os cordallos* (...) (sic), a elexía á "Liberta" (...) *Libertá/chamas nos ollos tristes* (...) (sic) (*Elexías do Courel*), a irrepetible "Letanía de Galiza" ademais do reivindicativo "Poema a Laxeiro –pintor dunha Galicia", (...) *agardar os que volvan agardar outra hora, agardar/agardar* (...) (sic) e o –daquela inédito- "Muller para lonxe" (...) *pedir un berro un salouco ou un gran suspiro* (...) (sic), poemas nos que o vate do Courel invita a (...) soñar soñar tódalas cousas para ter unha a unha/terra cativa e tanta (...) (sic). Uxío salienta os carreiros da serra, moitos deles marcados coas indelebles pegadas dos carros que levaban a "vena", carreiros cubertos co manto do suor dos venaqueiros (...) *caminos non/carreiras* (...) (sic) OS EIDOS-2.

A vinculación de Luz Pozo Garza á serra courelá, vén dada por varias vertentes: A amizade-poética co poeta da serra Uxío

Novoneyra; a atenta lectura dos versos ou textos dos poetas e escritores vinculados á serra; e, a relación con **Eduardo Moreiras**.

Sen dúbdas entre as lecturas de Luz Pozo, atopáronse as cantigas do trobador **Martín de Pradozelos**, ó que o escritor, inspector de educación e investigador portugués, José Díaz Baptista chama "Jogral de Barroso", atribuindo a procedencia de Martín a "Pradoselos" ao concello portugués de Boticas e, pola súa banda, Xulio Pardo de Neyra atribúe a Martín, a procedencia da serra: a aldea louzariña de Praducelos, á carón da PEDRA, na porta samoense que, polo ALTO DA PEDRA, dá paso ao concello de Folgoso do Courel. (...) *Eu, loçana, en quan'euviva fôr,/nunca ja mais creerei per amor* (...) (sic).

Con seguranza Luz Pozo atopou os camiños da serra noutros versos, como os da poetisa de Noia afincada no Courel, onde repousa a saudosa **María Mariño**. Autora dos poemarios "Palabra no Tempo" (...) *Sempre hai verba que non di o bon alalá que non zoa* (...) (sic) (...) canta auga, canta terra/canto don (...) (sic) e "Verba que comeza" (...) *Un alalá berrou: "Somos de cada intre"* (...) (sic).

Mais outros foron os poetas que circundaron a serra, como o escritor e poeta ferrolán, criado en terras quiroguesas, -portugués de corazón- "eça-queirosiano" exiliado en Nova Iorque, **Ernesto Guerra da Cal**. Quiroga foi o berce da nai de Ernesto, Laura Guerra Taboada, filla do enxeneiro italiano Carlo Guerra Scopoli, e neta do Conde Scopoli e de Fernanda Taboada, o avó de Guerra da Cal viñera a Galiza con motivo da construcción dos camiños do ferro. E é por iso que Ernesto pasou a mocidade no Val de Quiroga onde cantou ao Sil e á Serra: (...) *que mundos/alagaban a minha fantasia/invadida de lonxes/e de montes* (...) (sic). Época na que Ernesto e seu irmán Fernando estiveron ao cargo da súa tía Teteyo, mestra en Quiroga a quem Ernesto dedicou o poemario "Lúa de alén Mar" (Galaxia-59): "*A Teteyo/tía e mai, que gorentou a minha infancia no Sil/con mudo solerminho da fantasia poética*" (sic). A historia repítese coas poetisas **Pura e Dora Vázquez**, que tamén pasaron a infancia (...) "*En Quiroga, -onde- o meu pai tiña nos baixos do edificio a súa oficina de Correos, na que el era o xefe* (...) (sic) "Terra Matria dos Soños" (memorias) **Pura Vázquez. Carpe Diem**. O mesmo que aconteceu con **Manuel María, o poeta da Terra Chá**, vinculado familiarmente á aldea de Hospital de Quiroga, dende onde cantou á serra (...) *Escuras serras da Moá e do Caurel/alertas sobre a terra quiroguesa* (...) (sic) *Fosco Piapáxaro que ollas montes sós* (...) (sic) (*No Alto do Boi a serra poderosa*...) (sic). Luz Pozo Garza non só atopou O Courel a través do cordal de versos dos poetas que viviron ao pé da serra: Guerra da Cal, as irmás Vázquez ou mesmo Manuel María, o ben seguro que a poetisa da Mariña Lucense seguiu os sendeiros poéticos da "Pastora de Sorrisos" (Son Galiza-93), o poemario do **cantor da Lóuzara Xabreira**, o poeta **Fiz Vergara Vilariño**. Mais pode que Luz Pozo atopara as pegadas que levan ao Courel dende Vilarmao, (Pobra do Brollón), nos versos de **Olga Novo**, (1) autora de poemarios como **Nós nus** (Xerais-97). (1) Pero outros son os versos dos poetas coureláns que marcan os sendeiros da serra, versos dos colaboradores habituais da revista A CANDEA, como **Vicente Touzón, Xesús Galán**, ou o

"poeta de Montefurado" Pepe Pol, promotor das xuntanzas poéticas de Vilar de Lor, sen esquecer os versos do neotrobador **Antón Patiño**, ademais das pegadas do indiscutible mestre dos contos da serra, escritos "A lús do Candil", o entrañable **Ánxel Fole**, e mesmo os versos da "poetisa do Val do Mao" **Marica Campo**.

Pero o que sabemos de certo é que Luz Pozo Garza atopou o corazón do Courel nos poemas escritos do seu namorado e **"cantor do Lor"**, o poeta quirogues **Eduardo Moreiras**, autor de versos dedicados –*A Luz: (...) Ouh, meu amor/áinda os ramos/da mañanciña en fro/ treman ao ar (...)(sic)*. Poemas cos que Moreiras levou (...) de serra en serra(...)... (...) mentres a branca e azul, a bandeira zoa no vento...)(sic). Inesquecibles textos nos que o quirogues cantou á correntia da auga que dividiu nas "tres idades do Lor" na **"Primaveira no Lor"** (**Galaxia-74**). Viaxe fluvial (...) "dende o Cebreiro, ó Lor baixa namorando os ceos da montaña".(...) "Baixa a modo o Lor as terras do Caurel, saltando as presas para soñar no relanzo"(...)(sic), Río Lor que Eduardo Moreiras vadeou máis dunha vez, asindo a man do seu neto, o fotógrafo afincado no Courel **Juan Pablo Moreiras**, autor da portada do nº 4 da revista A CANDEA e as fotos que ilustran o artigo de **Conchi Balado**. Río Lor, ao que Eduardo Moreiras cantou unha e outra vez, como deixou constancia nas **"Follas de Vagar"-xornal(1969-1970) (**Galaxia-72**)** (...) o gaiteiro mercou na feira de Sarria unha gabardina branca moi longa, e foi ledo pola festa e levou á Lucinda a un pradío do Lor moi apañado...)(sic). Moreiras tamén versou sobre os "Cotos da

montaña(...)/ e os,...) ríos silandeiros/agarimando o misterio do bosque(...)(sic) "Os nobres Carreiros" Galaxia (**Salnés-70**). É evidente que a través de Eduardo Moreiras, Luz Pozo atopou a esencia do Courel, como reflicte o poema **"Subida ó Pía Páxaro"** que Xosé Manoel Soutullo –xefe de produción de Editorial Galaxia- elexiu para encabezar o prólogo da **Guía do Courel**, da miña autoría(...) Aspiramos un hálito de xestas e de laxes/ un recendo de espíños/ o sobresalto dos insectos/ o frío da saudade absoluta...)(sic) "Subida ó Pía Páxaro"- LUZ POZO GARZA

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel, verán 2006

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL

XV Parte

Na "Literatura" de Hércules Edicións (T.XXXIII), entre os poetas da **"Escola de Tebra"**, -xeración dos anos 50-, atópase Novoneyra e os **"Eidos I e II"**, "Elexías do Courel e outros poemas" e "Arrodeos e desvíos do Cº de Stgo e outras rotas". A mesma literatura, na clasificación de autores da poesía social, inclue a Manuel María, B. Graña, A. López-Casanova, García Bolaño e, (...) a voz comprometida dun autor como **Uxío Novoneyra**, especialmente no **"Vietnam Canto e a Letanía de Galiza"** (...) ademais (...)(sic), "Do Caurel a Compostela" (...), e as voces renovadoras (...) pódense rastrear no experimentalismo fónico e gráfico do **"Viet Nam Canto"** de **Uxío Novoneyra** (...)(sic)"convención total de palabra, imaxe e son"(...)(sic).

Na Revista das Letras-, do Correo Galego 2003, A.R López-S. Noia, escolmaron "Poemas de amor" dunha serie de poetas galegos, entre os que se atopou o **poeta do COUREL**, **Uxío Novoneyra**, quen sentenciou nos **"Poemas da doada certeza"-...amar é esixir beleza (...) Non puedo evitar o reproche/ Amo e por iso esixo a beleza...)(sic)**No mesmo prolífico-2003co gallo do primeiro cabodano do escritor-editor e director de Galaxia Carlos Casares, Tucho Calvo tirou do prelo o libro-homenaxe "O conto da vida" (B.G-Voz Gcia), que recolle retallos da vida do autor de "Xoguetes para un tempo prohibido"; " Os mortos daquel verán"; " Vento Ferido"; "Ilustrísima"; " Os escuros soños de Clio"; Deus sentado nun sillón azul"etc, ademais da obra póstuma "O sol do verán", na que asistimos á presentación-homenaxe. No "Conto da vida", T.Calvo, achéganos á figura e obra de Carlos Casares a través de entrevistas e conversas, nas que Casares lembra: (...) Nelas apareceu por ali por Ourense un tipo curioso, forte coma un boi, (...) era **Uxío Novoneyra**(...) Simpatiquísimo, vitalista, arroiador, ia ver a **Antón Tovar** e pasou ali un par de días e saímos a tomar tazas. Xa era

coñecido porque publicara "Eidos" e a min caeume moi ben(...)(sic) (Extracto de "O conto da Vida"36-37. T. Calvo). Relación que con anterioridade me confirmara o poeta de Rairiz da Veiga, "**O poeta da fondura**",- como alculmaba Casares a Tovar,- a quen coñecín hai anos en Ourense e con quen volví coincidir, nun par de eventos ourensáns, dos poucos ós que Tovar acudiu nos últimos tempos. Nunha das conversas con Tovar fixen alusión a certos paralelismos entre os seus poemas e os de Uxío. -*Non opinou así quen imortalizou a Pondal e Novoneyra-* comentou, (alusión inequívoca de Tovar á antoloxía "De Pondal a Novoneyra" de M. Ferrín). Sabía de antemán a espiniña de Tovar pola crítica de Ferrín na célebre antoloxía, polo que, pasei por riba o comentario, e afondei na conversa a partir da inmortalización das casas dos avós por parte dos dous poetas. A casa dos avós de Tovar, a "Casa de Pereira" : (...)i Casal ergueito de cara ós prados/ i as leiras da gran chaira/ da Limia, antros regatos...)(sic), casal ao que fun na súa busca arrumada polo ritual da loita "moura e cristiá" de Saínza, casa perpetuada nos versos de Tovar, do mesmo modo que Uxío fixo coa **Casa de Parada**, a casa dos seus antepasados perpetuada nos Eidos (...)Os trouxo polas ladeiras i os carambelos nos teitos...) (sic) Os Eidos. Tovar tiña a casa ourensá ateigada de libros, a maioría procedentes da librería Tanco na que traballara durante anos, nun dos andeis da súa casa atopabánse "Os Eidos" de Novoneyra.

Mercedes Vázquez Saavedra.
O Courel- verán 2006

Poetas na cidade dos caneiros + Homenaxe a Novoneyra

Chegaron bos tempos para a lírica!. Os días 4, 5 e 6 de setembro de 2006, levouse a cabo o I FESTIVAL INTERNACIONAL DE POESÍA DE BETANZOS, coa representación da poesía galega, da mán de Luz Pozo Garza e **Salvador García Bolaño**, e a participación de poetas nacionais como, a poetisa malagueña, **María Vitoria Atencia**, pintora e gravadora, noutrora vinculada a Rafael de León, autora de poemas como, "Los sueños" ou "El Puente", de quen lembramos o célebre: (...) he de volver...) (sic). Festival que contou co poeta vilafranquino **Juan Carlos Mestre**, autor de "La visita de Safo", e o sentencioso "Parmenides" (...) el olvido/ es la presencia aparente de lo que aún existe ...) (sic). Festival que contou, así mesmo, coa participación de **Antonio Colinas**, natural da Bañeza, quen na época ibicenca dáballa as voltas ao Leopardi e na actualidade é promotor de poetas na cidade salmantina. Outro dos participantes no festival betanceiro, foi **Bernardo Atxaga** (Josefa Iraza Garmendia), de

quen lembramos, entre outros, "Etiopía" e "Obabakoak" (Premio Nacional de Literatura), e más " O fillo do acordionista" na edición de Xerais, ou "Dúas letters" edición de Galaxia, salientando a célebre "Memorias de una vaca", etc. Entre os poetas internacionais, estiveron, o belga **William Zife** e mais o poeta sueco **Lasse Söderberg**, a quen se deben traducións de García Lorca. E más o poeta catalán **Francesc Parcerisas**.- tradutor como Lasse, crítico literario e profesor da Autónoma de Barcelona. É de salientar o poeta iraquí establecido en Madrid- **Hadi- (Abdul Hadi Sadoum)**, tradutor de Rosalía de Castro ó árabe, e autor de versos como (...) es el momento / y su sombra/ acaso sea yo...) (sic), Hadi, é director da revista en lingua árabe no exilio "ALWAH". O Festival tamén convocou á poetisa colombiana **Ángela García**, cofundadora do Festival Internacional de Poesía de Medellín. Mais que non pudo chegar a Betanzos, foi Conceição Lima (São Tomé-Príncipe), pola contra, a cidade dos caneiros recibiu ó poeta portugués **Casimiro de Brito**, mestre no xogo poético "**O AMAR**", natural de Loulé, - no Algarve-, aínda que afincado na capital lisboeta. De Brito, participara noutrora na célebre **Poesía 61** xunto á poetisa portuguesa María Teresa Hortas. O poeta portugués, De Brito, na actualidade preside o Pen Clube de Portugal. Con un día de retraso-, chegou o poeta galego-venezolán: **Farruco Sesto**, actual ministro de Cultura de Venezuela, - en tempos profesor na Universidade Centralde Caracas de Matías Vázquez, meu irmán, arquitecto galego-venezolán falecido. De **Farruco Sesto**, cantor da "**Terra nai**", e "**Da estrela e da fouce**", rescatamos uns reivindicativos versos pertencentes ó poema "**A SERRA**" (...)Pra ir, pra vir/dividindo/ en dous mundos opostos/ i eu definitivamente, / xa num deles)(sic), poema que recolle a antoloxía "**Los novísimos de la poesía gallega**" **MVMoreno (Arealonga-Akal-73)**. Pero, o fío condutor do I FESTIVAL INTERNACIONAL DE POESÍA, foi a danza telúrica de **BRANCA NOVONEYRA**, quen leva arte no sangue, na súa convención danza+poesía, á que Branca Novoneyra está acostumada, como demostrou con anterioridade, na recreación dun poemario de Lupe Gómez, musicado por Héctor Lorenzo+Najla Shami, Seis Haikus + videocreación. O broche de ouro do FESTIVAL betanceiro foi a **Homenaxe que os poetas galegos rendiron a Novoneyra** na presenza da súa dona, **Elba Rey** e a súa filla Branca Novoneyra. Entre os poetas figuraron X.M, Álvarez Cácamo, Emilio Araúxo, González Navaza, Lino Braxe, Xavier Baixeiras, Luís González Tosar, Miguel Mato Fondo, Olga Patiño, Ánxel Penas, Claudio Rodríguez Fer, Ana Romaní e Cesáreo Sánchez Iglesias. O I Festival Internacional de Poesía, pechou arrumado pola voz do cantautor bercián raiano co Courel: **Amancio Prada**.

Mercedes Vázquez Saavedra.
Caneiros-Courel setembro 2006.

Homenaxes e lembranzas do POETA DO COUREL (2003 - 2004)

XVI Parte

No San Froilán do 2003 o xornal lucense "El Progreso" e "Fundación La Caixa" convocaron a XVIII edición do Premio Ánxel Fole, ao que poden concurrir traballos inéditos sobre a vida e obra de Uxío Novoneyra. O mesmo ano 2003 tivo lugar unha homenaxe a Novoneyra por parte de APCSA (Asociación de Periodistas e Estudiosos do Camiño de Santiago), asociación que o día 22 de santos, entregou ao Concello de Sarria, nove paneis con **textos de Novoneyra**, ademais de **fotografías** procedentes dunha exposición itinerante por Galiza dende o ano 99 ao 2003.

Rematou o ano 2003 coa presentación da **Guía do Courel de Galaxia** de quen subscribe este artigo, na Mostra da Pisa da Castaña, que tivo lugar na aldea de Froxán (Courel). Presentación na que interviron o sr. Alcalde do Concello de Folgoso do Courel, o Presidente da Asociación "Fonte do Milagro" Evaristo Méndez e o Xefe de producción da Editorial Galaxia, Xosé Manuel Soutullo a quen se debe o prólogo da guía, quen aproveitou a presentación do libro para lembrar a Uxío Novoneyra e Ánxel Fole, lembranza á que me sumei. Pisa da Castaña que naquel ano contou con dous pregoeiros amantes do Courel: Os artistas galegos Miguel de Lira e Mónica García.

Houbo que esperar ao seguinte ano 2004 para que no mes de maio outorgaran o XVIII Premio Literario Ánxel Fole á poeta Olga Novo pola obra "**Uxío Novoneyra: Lingua loaira**", premio que a autora da Pobra de Brollón recibiu o seguinte mes e comentou: - "**Todas as Galicias están en Novoneyra: a Galicia labrega, a Galicia do pasado, a Galicia do futuro, no continuo do infinito popular; coma unha heranza antiga comunicada pola súa voz intensa e ancestral**". (sic). A poetisa de Vilarmao (Pobra de Brollón), ao recibir o premio asegurou: (...) "vin a miña mai (...) e o meu pai (...) " e vinme a min, pequerrechiña, mirando con ollos de dentro a neve de Novoneyra (...) (sic).

O ano 2004 foi ano de reflexións novoneyrianas, xa que a Fundación Camilo José Cela, co gallo do día das letras galegas levou a cabo a exposición "**Presencia de Galicia nos Papeles de Son Armadans**". Revista fundada por Cela no ano 56 que perdurou ata o ano 79, e contou coa colaboración de Uxío Novoneyra.

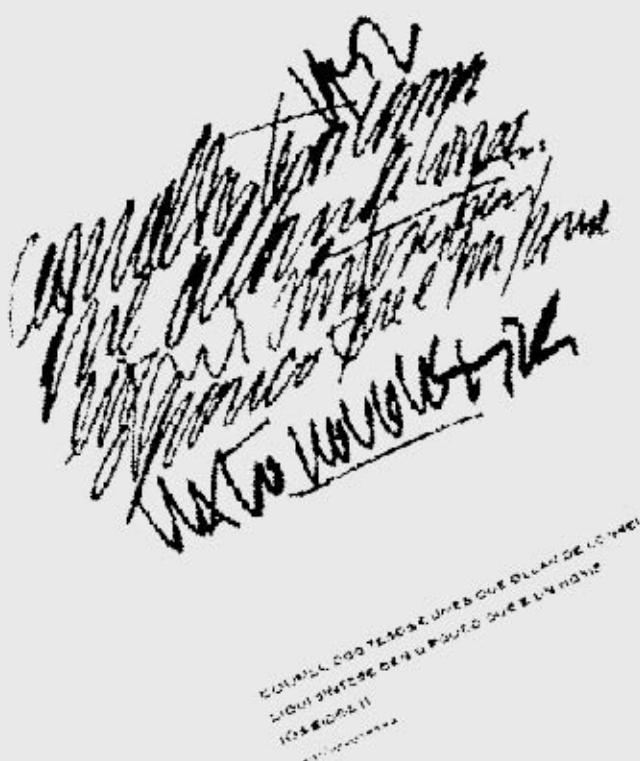
O mesmo ano, Editorial Galaxia tirou do prelo "**Diario de Comidas**" de Xabier Rodríguez Baixeiras, no que fai alusión ao sal como "graza das comidas" e engade (...) *"¡Que salado! - era bordón en labios do poeta Novoneyra (...)(sic)"* pág.247. Diario gastronómico no que Baixeiras comenta: (...) preferiron falar de Novoneyra, do seu carácter de poeta "visionario" da súa persoa encantadora e da súa poesía admirabel" (...)(sic)pág.

99. O caso é que polas corredoiras do Courel un pode atoparse con moitos personaxes, incluídos intelectuais galegos. A poetisa Yolanda Castaño tamén chegou á Rogueira, como recolleu "Galicia Hoxe" en decembro de 2004 (...) *"Courel dos tesos cumes que ollan de lonxe! (...) todo o día cos versos de Uxío na cabeza, algúns dos más fermosos que se escribiron na nosa lingua"* (...) a poetisa percorreu a Rogueira dunha singular guisa (...) "*saíña plisada caqui e botas de antelina beige con boinita a xogo*" (...) (sic). Servimonos do poemario "**Esta presa**" de Yolanda Castaño (Espiral Maior- 2000) para comprender a viaxe da poetisa polo Courel, (...) *"Inesqueciblemente abrir as comportas (...)(sic)"*.

O outono do prolífico ano 2004, saíu a rúa a antoloxía poética "**Poetas Galegos do século XX**" de Luciano Rodríguez (Espiral Maior), antoloxía que fai referencia a **Novoneyra** e "Os Eidos" (1955), "Elegías del Caurel y otros poemas" (1966), "Os Eidos-2" (1974), "Os Eidos. Libro do Courel" (1981), "Muller para lonxe" (1986), "Do Courel a Compostela" (1956-86) (1988) e "Poemas da dodata certeza. I este brillo premido entre as pálpebras" (1994) e inclúe (...) "*Irei un día do Caurel a Compostela por terras libradas*" (...) (sic), e engade os "**Carreiros dos sonos**" que inmortalizou Novoneyra, así como poemas que nos leva até o "**Cimo da Devesa/Alto da Lucenza/Formigueiros Montouto Pía Páxaro/ tesos cumes do Courel**" (...) (sic), antoloxía que remata coa "Letanía de Galicia" (...) *"Galicia irmandiña(...)(sic)"*.

Rematou o 2004 co fallo do III Premio de Poesía Uxío Novoneyra das Pontes, premio que recaeu no poemario "A tarde" de Jesús Pensado Figueiras, autor de outras obras e tradutor de Leopardi ao galego, sendo "A tarde" o seu primeiro poemario.

*Mercedes Vázquez Saavedra. O Courel 2007.
Ano das Letras Galegas dedicadas a poeta María Mariño.*

pregón

Festa da Castaña 2010 – Nenos/as do C.P.I. Poeta Uxío Novoneyra

ALBA: Os nenos e nenas do Caurel, queremos darvos a benvida a esta festa. O máis común é que chamen para dar o pregón a persoas como políticos, artistas, escritores... Que non quere dicir isto, que o dia de mañá, nós non vaimos chegar a selo! O caso é que este ano, encomendáronnous a nós esta tarefa, e como veredes temos moito que decir! Benvidos ó Caurel.

víCTOR;

“Caurel dos tesos cumes que ollan de lonxe,
eiquí sintese ben o pouco que é un home”

SAMUEL: Chegou o tempo das castañas, e o souto... que non é carballeira, como moitos pensadas; cóbrese de follas e das cores amárelas que tanto chaman a atención entre os nosos visitantes. É verdade que paga a pena visitar o Caurel só para disfrutar desta paisaxe, ou non?

LARA: Co castañal, os ourizos caen e deixan sair o tan prezado froito, que é o símbolo desta terra. Mostra disto, é que tanto o castiñeiro como a castaña están representados no escudo do noso Concello. É por iso, que hoxe lle rendemos homenaxe, porque tanta fama quitou neste lugar, onde non hai aldea ou pobo que non conte cun souto, cun sequeiro... e os vecinos recollan a castaña para cebar, para os que non saiban o que é isto; cebar, é criar os porcos para a matanza.

MARÍA: Ainda que como din na miña casa, dá moito gusto vir comer os chourizos e o xamón, pero non hai quen queira agachar o lombo para apañar as castañas, estanche moi fondas!

A castaña é o froito
que nos dá o castilleiro
moi bó gusto ó paladar
ainda que á hora de apañar,
non se dá do mesmo xeito!VERA:
Son o froito da nosa terra
saboreádeas ben!
É o máis natural...
cocidas ou asadas,
en fina repostería...
A castaña é para todos

degustación de maravilla!
carece de sofoltos
e de calquerá química,
só precisa ser apañada
e levala á cocinña!
O noso paladar
reconóceixa axiña
por ser pura e sinyela.

A close-up photograph showing two chestnuts nestled within their characteristic spiny husks. The chestnuts are a rich, reddish-brown color, and the husks are covered in sharp, yellowish-brown spines.

na nosa gastronomía! IVÁN L.: Pero con esta festa, ademáis de homenaxear á castaña, queremos facer perdurar no tempo unha tradición ligada á cultura desta serra, baseada no traballo e no esforzo das xentes do Caurel. Porque si algo distingue este terra e a fai especial, ademáis da súa beleza, somos a súa xente... traballadora e moi hospitalaria!

AMANDA: Ainda que ás veces non é fácil vivir aquí, sabedes? sobre todo no inverno! Os pobos están moi lonxe uns dos outros, a xente cada vez é máis maior, a xente nova marcha, e os nenos... pois quedamos pouco máis do que aquí vedes! Pero somos loitadores, e cremos que con empeño e moitas ganas e coa axuda das administracións podemos facer do Caurel un lugar con futuro para nós; claro, con permiso do oso ese que din que anda por ahí e de lobos e xabarís...!

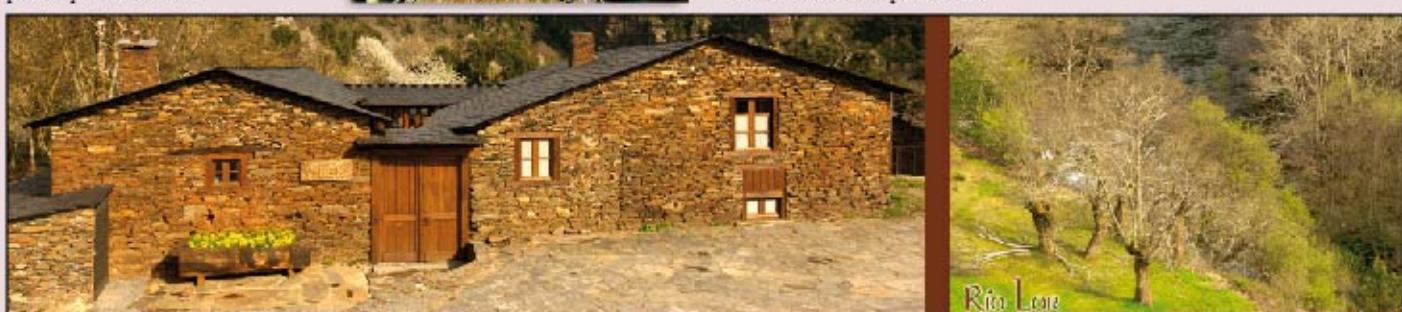
PABLO: Un oso?, hai un oso? se ó final vai vir ó cole con nós! Tamén queremos aproveitar que vén comer as castañas xente que manda moito, para pedir unhas cousiñas. Xa sabedes que somos pouquínos nenos, e nenas e veciños no Caurel, pero pensamos que non somos nin mellores nin peores ca os doutras zonas. Só queremos ter as mesmas oportunidades que os nenos e nenas doutros sitios. Somos privilexiados por vivir aquí, pero hai cousas que esta terra non nos dá, e que temos que acadar por nós mesmos, esforzándonos ó máximo.

ANTÍA: "Veo o tempo dos bullós
e de porse tra-lo lume,
polo alentó e polo fume
hase indilgar de nós"

SANDRA V.: E precisamente polo que nos di o fume dos tambores, as castañas xa están listas para comer! Aínda que algún seguro que xa as probou, e que como aquí non saben en ningún sitio! Imos dar comezo á festa invitándoos a que desfrutén das castañas asadas e do viño, iso sí, sen pasarse... sobre todo co viño!

LLUIS: Ah! por certo, invitámoslos tamén a que pasen polo posto do mercadillo do colexio, para sacar cartiños para a excursión dos nosos compañeiros máis grandes, que como din eles, é todo producto "Made In Feito na Casa". Moitas gracias por escoitarnos.

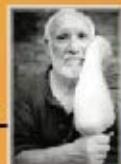
SANDRA L.: Xa non lles facemos agardar máis. Vivian as castañas e viva o Caurel!! Boa festa para todos!

Ven a conocer un paraíso rural nun marco inigualable.

Proxim 27 · Polígono do Coelheiro · Largo
Tel: 982 199 673 · casadaair@gmail.com
www.casadaair.com

ALGO DO QUE ACONTECEU

I XUNTANZA DE ARTESÁNS NA SERRA

O pasado mes de xuño, organizada pola Asociación "FONTE do MILAGRO" celebrouse en Vilamor a 1ª Xuntanza de Artesáns na Serra, como así se denominou. Mestres artesáns en varias especialidades achegáronse o Caurel para amosar o froito do seu traballo; viñeron dende varios punto de Galicia e algúns da veciña Asturias, tampouco faltaron algúns da zona. As estreitas rúas de Vilamor vironse ateigadas de xente que foi pasando durante a xornada para admirar e mercar os produtos alí expostos polos artistas. Dada a boa acollida que tivo o evento xa se está plantexar dende a Asociación repetir a xuntanza o vindeiro ano.

CERTAME DE PINTURA Ó AIRE LIBRE

Un ano máis temos que falar de éxito total do xa veterano Certame de Pintura Rápida do Caurel, exitosa a participación e a calidade dos participantes que cada ano están a sorprender más pola súa lonxana procedencia o que nos idea da transcendencia e coñecemento deste concurso no ámbito cultural da pintura o aire libre. Nesta edición, e a criterio do xurado, os premios foron para:

- * **1º Premio:** Pedro Iglesias Asuar de Málaga
- * **2º Premio :** Javier Gómez Quintana de Zamora
- * **3º Premio :** Alfonso González Arauzo de Madrid
- * **ACCESITS:**
- * Francisco Solano Jiménez Castro de Madrid
- * Abraham Pinto Mendoza de Sevilla
- * Raúl Gil Burés de A Coruña

SANDRA CANCELA

C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO
982 203 985
e-mail: cancelacocinas@mundo-i.com

PAU GASOL DE VISITA POLO CAUREL**RUTA NOCTURNA**

Cada ano as rutas nocturnas están a espertan máis interese entre os camiñantes. Este ano déronse cita para percorrer o treito entre O Alto do Boi e Vilar de Lor, un percorrido de 10 quilómetros sen ningunha dificultade. Baixo un ceo espectacular onde nalgún punto do percorrido se asemella ter as estrelas xusto enriba, case o alcance da man. Bo ambiente entre os participantes e sorpresa entre os que por primeira vez percorren os camiños da Serra de noite, por que hasta a escuras o Caurel ten encanto.

Sorpresa grande a que levaron os rapaces, e non tan rapaces, que coma muitas tardes do verán se atopaban no lugar de baño na Ponte de Froxán ó ver chegar un rapaz alto, moi alto; a estrela do baloncesto mundial, Pau Gasol, algúns tardaron en dar creto do que estaban a ver, o xogador español más laureado de tódolos tempos, un Ídolo na liga da NBA en EE.UU. de paso polo Caurel e bañándose nas frías augas do Lor; un acontecemento que algúnn gardará na memoria por moito tempo, e as fotos que con el se fixeron un recorde para toda a vida. Porque non tódolos días se comparte un rato cunha estrela tan importante no eido do deporte. Todos escotaran e viran nos xornais que o maior dos Gasol botara moza polas terras do Lor, unha rapaza filla de emigrantes que coma moitos dos ali presentes nacera fora da nosa terra pero seguían moi vencellados a que algúnn día deixaran seus pais.

Logo de darse un baño estivo charlando cos rapaces e pousando con eles para gardar unha instantánea que a bo seguro gardaran con agarimo. O comentario de todos era o mesmo; a naturalidade e sinxelezía que se lle notaba. Dende aquí continuou viaxe polo Caurel guilado pola súa moza e outros amigos que os acompañaban, e por suposto non podía faltar unha visita O PONTÓN.

Recuncho para Poesía

Nesta sección reproducimos unha poesía de Vicente Reboleiro que aparecen no libro recentemente editado por BAÍA Edicións.

O gaiteiro no muín

NA PORTA da vella aceña abandonada
brilla o sol de mediodía
e pasa soñando a auga
pola presa,
polo verde prado
abandonado.
Na porta do vello muín
que xa non moe,
xeme a ferradura desfeita polo tempo
e laian as lousas,
esquecidas do grao e da fariña.
Chamo polos antepasados
á sombra do vello muín abandonado,
e van acudindo, van vindo...
nas frebas
máis firmes e tenras
das primaveras
no brillo máis vivo
do corazón da gaita.

Na casa do poeta

ERA unha luminosa tarde de Abril.
Viña da devesa da Rogueira
e traía canda min
o fondo silencio das montañas,
o son das augas limpas dos regueiros,
as sombras das rebolas e das faías.
Cheguei a Parada
e ouvín o rumor dunha fonte.
Tinfa sede e bebín...
Benín daquela fontiña.
a fontiña do Uxío
que me agardaba
en Parada do Courel.
.....
Cando marchei
xa a noite caía sobre a Serra...
e pensei o día aquel:
"Que altas e limpas
son as estrelas
no ceo do Courel"!

gráfíncō *imprenta*

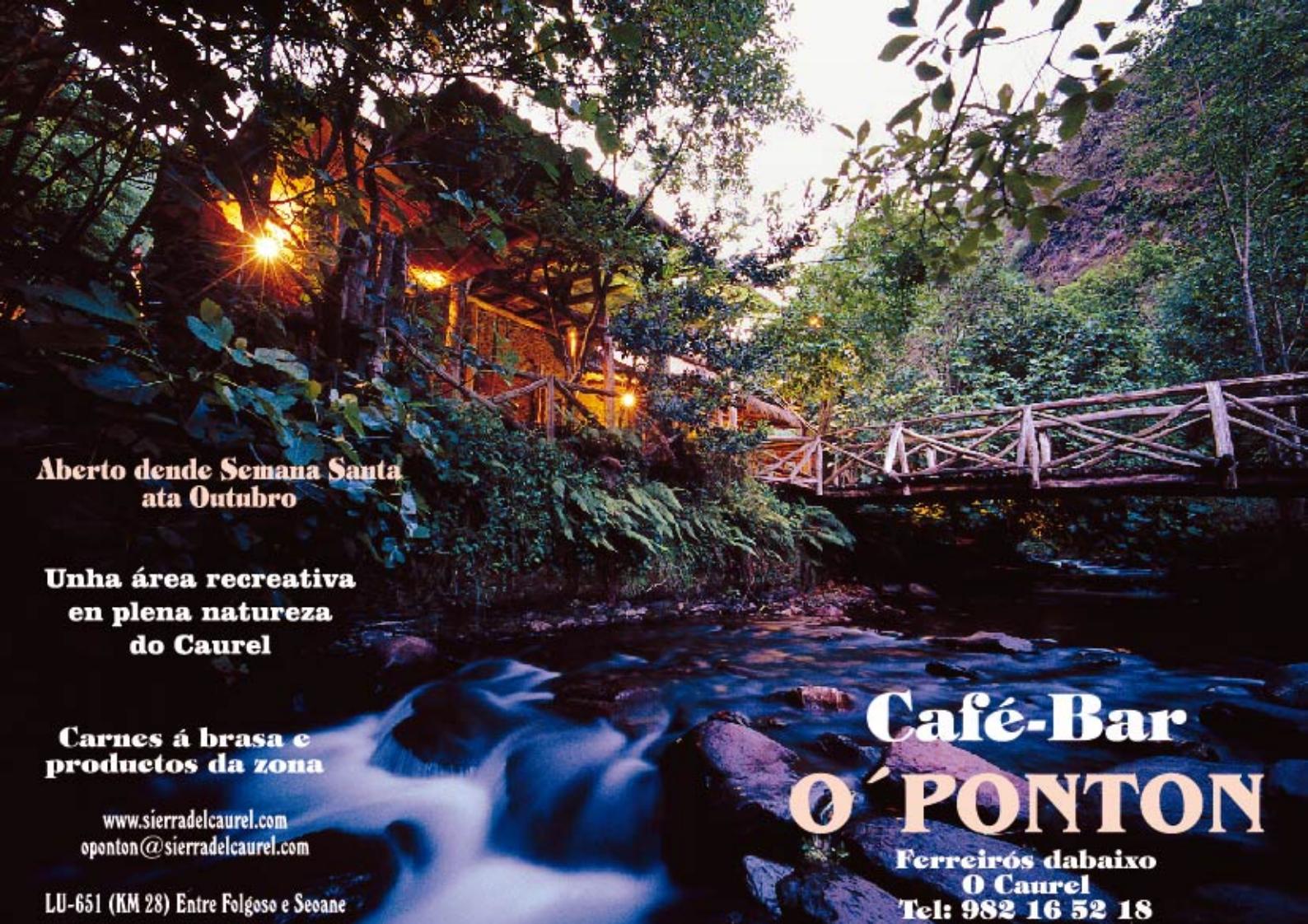
CENTRO ESPECIAL DE EMPREGO

offset color

deseño gráfico

impresos en xeral

Rúa da Luz nº 4, Polígono de Fingoi
27002 LUGO
Tel.: 982 284 421
Fax: 982 284 758
e-mail: grafinco@cogami.es

**Aberto dende Semana Santa
ata Outubro**

**Unha área recreativa
en plena natureza
do Caurel**

**Carnes á brasa e
productos da zona**

www.sierradelcaurel.com
oponton@sierradelcaurel.com

LU-651 (KM 28) Entre Folgoso e Seoane

Café-Bar O'PONTON

**Ferreiros dabaixo
O Caurel
Tel: 982 16 52 18**

CAIXA RURAL GALEGA

**Si desexas formar parte deste COLECTIVO, participar nas ACTIVIDADES que organiza, recibir a REVISTA no teu enderezo, etc.:
Asociación "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo
A Candea tamen en: www.galiciadigital.com**